GŁOS POMORSKI

Nr. 223 — Rok 3. (GAZETA POMORSKA) **Numer pojedyńczy 3000 mk.**

Prenumerata miejscowa: Przy odbiorze w ekspedycji i w agenturach miejscowych miesięcznie **70.000** mk., przedpłata na poczcie z od noszeniem do domu miesiecznie **73.730** mk. — pod opaską w Polsce i do Gdańska 75.500 mk., do Niemiec 100,000 mk. polskich lub ich wartość walutowa, do Francji 5,— frc., do Anglji 0,8 shilling, do Stanów Zjednoczonych 35 cents. W razie nieprzewidzianych wypadków jak strejki, przeszkody techniczne itd. prenumeratorzy nie mają prawa żądania niedostarczonych numerów, lub zwrotu prenumeraty. — Rękopisów nadesłanych nie zwraca się.

Rachunek bieżący: Bank Powiatowy, Grudziądz, Bank Związku Sp. Zarobk. Danziger Privat Aktienbank Gdańsk Grudziądz. — P. K. K. P. Grudziądz. — Konto czekowe Gdańsk nr. 2980. Konto pocztowe: Kasa Oszczędności Oddział w Poznaniu nr. 201 193. Miejsce płatności wykonania: Grudziądz

Ogłoszenia z Polski: Wiersz wysokości milimetra w dziale ogłoszeniowym na stronie 8-łamowej 2000 mk., w dziale reklamowym na stronie 3-łamowej przed tekstem 12.000 mk., wśród tekstu 8000, za tekstem 6000 mk., dla W. M. Gdańska obowiązują te same ceny, dla Niemiec dochodzi 50% nadwyżki, dla reszty zagranicy 200% nadwyżki, płaten w markach polskich lub ich wartości walutowej. Za tłómaczenia oblicza się 20% nadwyżki. — **Rachunki** są natychmiast płatne, w razie zwłoki dłuższej niż 72 godzin stosować będziemy ceny bieżące, skreślając wszelkie rabaty. — **Administracja nie przejmuje** odpowiedzialności za termin umieszczenia ogłoszenia.

Dyrektor przyjmuje od godz. 10-tej do 11-tej przed południem
Redaktor Naczelny przyjmuje od godz 11-tej do 12-tej w połudn

Redakcja i Administracja Groblowa 27/29. | **Grudziądz**, niedziela, dnia 30-go września 1923. | Telefon nr. **50** i **51.**

P. Hilton Young w drodze do Polski.

Londyn, 28. 9. (Pat.) P. Hilton Young wyjeżdża stąd 5. 10. do Polski na specjalne zaproszenie, wystosowane do rządu angielskiego przez rząd polski. Misja Younga nie jest oficjalną. Towarzyszą p. Youngowi pp. H. Treffer, były wicegubernator banku angielskiego i H. Ponson, sekretarz angielskiego ministerstwa skarbu. (P. Young będzie doradcą finansowym Polski. — przyp. red.)

Stresemann skapitulował urzędowo.

BERLIN, 28. 9. (PAT.) Kanclerz Rzeszy Stresemann zakomunikował ambasadorom państw sojuszniczych decyzję rządu Rzeszy zaniechania biernego oporu i odwołania wszystkich rozporządzeń, wydanych uprzednio w tej sprawie.

Nominacja komisarzy cywilnych.

BERLIN, 28. 9. (PAT.) Na podstawie rozporządzenia o stanie wyjątkowym rząd mianował szereg komisarzy cywilnych i komendantów wojskowych dla poszczególnych dzielnic Rzeszy.

Rzesza zmieni ambasadorów w Paryżu i Brukseli.

Berlin, 28. 9. (Pat.) Pisma donoszą, że kwestja, czy rząd niemiecki wystąpi w najbliższych dniach oficjalnie z **propozycjami** celem uregulowania problemu reparacyjnego, będzie **przedmiotem narad gabinetu.**

W kołach oficjalnych uważają, że **obsadzenie stanowisk ambasadorów niemieckich w Paryżu i Brukseli jest niezbędnym warunkiem wszczęcia rokowań.**

Wiedeń, 28. 9. (Pat.) „Neue Freie Presse" donosi z Berlina: Oczekują tu, iż w najbliższym czasie zostanie **cofnięte rozporządzenie o stanie wyjątkowym w Niemczech.**

Policja niebieska w Monachjum.

Monachjum, 28. 9. (Pat.) **W mieście panuje zupełny spokój. Po ulicach kroczą patrole policji niebieskiej. Policja zielona i reichswehra stacjonowane w Monachjum, jakoteż oddziały, wprowadzone do miasta, pozostają w koszarach w stałem pogotowiu Dotąd jednak nie było powodu do wystąpienia.**

Sejm obradować będzie 9 października.

Prace w komisjach sejmowych rozpoczną się 9 października.

Warszawa, 28. 9. (Pat.) Dziś p. marszałek Sejmu Rataj zwołał posiedzenie konwentu seniorów celem omówienia nabliższych prac Sejmu. Po dyskusji ustalono, że **plenarne posiedzenie Sejmu zostanie zwołane na dzień 9 października. prace zaś komisji skarbowej, budżetowej, rolnej, wojskowej i ewentualnie regulaminowej rozpoczną się z dniem 2 października.**

Sprawa Jaworzyny, kolonistów i mniejszości narod. na posiedzeniu Rady Ligi Narodów.

Genewa, 28. 9. (Pat.) Rada Ligi Narodów wydała orzeczenie w **sprawach Jaworzyny, kolonistów oraz interpretacja traktatu o mniejszościach.**

Aprobowano decyzję, aby przesłać do **trybunału haskiego zapytanie, czy należy uważać kwestję delimitacji Jaworzyny za otwartą.** —

W sprawie kolonistów jest życzeniem Rady Ligi, aby rząd polski przedłożył przed sesją grudniową Rady **projekt uregulowania tej sprawy.**

W sprawie interpretacji at. 3 i 4 traktatu o mniejszościach min. Skirmunt oświadczył, **że nei może nic uczynić poza przesłaniem rządowi swemu rezolucji,** odnośnie zaś do ustępu o negocjacjach z Niemcami zaznaczył. że **pertraktacje drezdeńskie są tylko zawieszone.**

Coś się psuje w partji Mussoliniego.

Wykluczenie posła Rocca z partji faszystów. — Stanowisko Mussoliniego zachwiane

Rzym, 28. 9. (Pat.) **Wykluczenie** Maxima Rocca z **partji faszystów, spowodowane decyzją komitetu wykonawczego partji, wywołało silne wrażenie we włoskich kołach politycznych.**

Rocca jest osobistością, cieszącą się w kraju wielkim szacunkiem. Jedyny zarzut, jaki mu stawiono był ten, że podtrzymywał on energicznie tezę reformy faszyzmu, która zresztą szła po myśli Mussoliniego.

Kwestja uposażenia funkcjonarjuszy państwowych i wojska w Senacie.

Warszawa, 27. 9. (PAT). Na 32. posiedzeniu Senatu przystąpiono do głosowania nad ustawą o uposażeniu funkcjonarjuszy państwowych i wojska. — W głosowaniu **odrzucono wszystkie poprawki zmierzające do poprawy bytu urzędników ze względu na stan skarbu, któryby taką ustawą został obciążony na 650 miljonów złotych,**

Jeszcze sprawa kłajpedzka.

Kowno, 27. 9. (Pat.) W odpowiedzi na pismo Rady Ambasadorów w sprawie kłajpedzkiej z dnia 26 sierpnia br. rząd litewski zaproponował oddanie sprawy stałemu trybunałowi międzynarodowemu w Hadze, a nie **Lidze Narodów.**

Niewiniątko . . .

Monachjum, 27. 9. (Pat.) Generał Ludendorff ogłasza w „Münchener N. Nachrichten", że **nie myśli wcale wywołać w Bawarji rewolucji.** Wszystko, co mu się przypisuje. jest zdaniem generała, **czczym wymysłem.**

Nowa podwyżka taryfy w Niemczech.

Berlin, 27. 9. (Pat.) **Z dniem 1 października nastąpi nowe podwyższenie taryfy kolejowej pasażerskiej, pocztowej, telegraficznej i telefonicznej. Taryfa towarowa narazie pozostanie bez zmiany. Taryfa osobowa podwyższona będzie o 50 proc. List krajowy kosztować będzie 2 miljony, zagraniczny 6 miljonów, rozmowa telefoniczna 4 miljony marek.**

Giełda pieniężna

z dnia 29 września

Złoty polski	45.000
Marka niemiecka	0.00^{10}
Dolary Stanów Zjedn.	340.000
Franki francuskie	20.850
„ belgijskie	17.750
„ szwajcarskie	60.550
Fund szterling ang.	1.545.000
Liry włoskie	15.600
Guldeny holenders	133.700
Korony szweckikie	90.150
Korony duńskie	60.600
Korony norweskie	54.000
Korony czeskie	10.700

Komuniści za biernym oporem w Ruhrze.

Düsseldorf, 28. 9. (Pat.) **Komuniści ogłosili 24-godzinny strajk powszechny na znak protestu przeciw zaniechaniu biernego oporu. Jutro praca ma być podjęta na nowo.**

*

W sprawie Zagłębia Ruhr ma nastąpić oficjalna wymiana zdań między Stresemannem a ambasadorami francuskim i angielskim.

Co przywiózł p. minister Kucharski?

Grudziądz, 29 września.

Już od dłuższego czasu jesteśmy świadkami alarmów, jakie podnosi codziennie prasa lewicowa pod adresem kierowników obecnego rządu. Alarmy te — to najordynarniejsze **kłamstwa.** fabrykowane dla naiwnych czytelników celem zdyskredytowania w opinji rządu, opartego na większości polskiej.

Ostatnio pisano:

> . . . **„Minister Kucharski rozsprzedaje Polskę po kawałku, oddaje Polskę w niewolę finansjerze zagranicznej".**

Notorycznie żydowskie pisma wykrzykiwały z oburzeniem, że min. Kucharski **sprzedaje Polskę żydom.** Obliczono w miljardach prowizję, którą rzekomo zgarna pośrednicy za tę operację sprzedania Polski żydom.

Okazało się atoli, że min. Kucharski nie przywiózł w swej walizie ani funtów szterlingów, ani dolarów, ale w tego rodzaju załatwianie operacji finansowych **nie** wierzy chyba najciemniejszy czytelnik lewicowej prasy.

Min. Kucharski przywiózł natomiast **zawarty już układ z grupą amerykańską Morgana co do gwarancji pokrycia kapitału banki emisyjnego.**

Sprawa ta definitywnie jest załatwiona i od rządu polskiego zależy wybór momentu, kiedy ogłoszona będzie subskrypcja na te akcje. **Żadnych upokorzających gwarancji min. Kucharski dawać nie potrzebował;** ani na jotę nie została naruszona powaga suwerena państwa polskiego, ani też polski charakter banku emisyjnego, Tylko obywatele polscy wespół z własnym rządem będą gospodarzami przyszłej polskiej waluty.

Min. Kucharski nie sprzedał Polski żydom, albowiem właśnie przedstawiciele grupy Morgana, z którymi zawarł układ, upoważnili go do oświadczenia, **iż nie są grupą żydowską.**

To samo dotyczy grupy banków angielskich, która zrealizuje pożyczkę na **30 miljonów dolarów.** Banków tych minister nie wymieniał. podkreślił jednak z naciskiem, iż **nie jest to grupa Rotszylda londyńskiego.**

Przy przeprowadzeniu obydwóch tranzakcji finansowych, tak ważnych dla uporządkowania naszego skarbu, **Polska nie poniesie żadnych kosztów pośrednictwa.**

Było to niesłychanie trafnem posunięciem taktycznem min. Kucharskiego. iż rokowania prowadził bezpośrednio, nie uciekając się do pomocy zawsze kosztownych, a często kompromitujących pośredników. **Min. Kucharski oszczędził w ten sposób Polsce wielu miljardów wydatków.** Na podstawie informacji, jakich udzielił p. min. Kucharski warszawskim przedstawicielom prasy — można wnioskować, iż szybkim krokiem zbliżamy się ku ostatecznemu uzdrowieniu stosunków skarbowych.

W trosce o uzdrowienie skarbu.

Min. Skarbu Kucharski informuje prasę o przebiegu rokowań w sprawie pożyczki zagranicznej, celem założenia podstaw pod Bank Emisyjny.

Warszawa, 28. 9. (Pat.) Na konferencji z przedstawicielami prasy w Warszawie min. Kucharski oświadczył, że wymysy i oskarżenia, skierowane przez pewne odłamy prasy pod adresem rządu i min. skarbu, z powodu **rzekomo niekorzystnej umowy pożyczkowej są bezpodstawne.**

Trzy są główne zagadnienia — mówił minister — związane z naprawą skarbu:

Zrównoważenie budżetu, stabilizacji marki, wreszcie reforma waluty.

Budżet nasz z gruba podzielić można w ten sposób, **że ⅓ wynoszą wydatki osobowe, ⅓ rzeczowe i ⅓ inwestycyjne.**

Deficyt budżetowy równa się też mniej więcej ⅓. Odzywały się głosy, iż najprostszą drogą do

zrównoważenia budżetu

będzie bezlitosne skreślenie wydatków inwestycynych. Przy bliższem zbadaniu okazuje się to niewykonalnem, gdyż godziłoby to niebezpośrednio w podstawy naszego życia gospodarczego.

Dlatego należy się uciec do pożyczki zagr. celem **pokrycia deficytu na r. 1924,** przeprowadzenia reformy walutowej i utworzenia **Banku Emisyjnego.** —

Bank Emisyjny musi powstać jako instytucja narodowa. **Nie wolno żadnej części akcji tego banku zaofiarować jakiejkolwiek grupie zagranicznej.**

Rokowania z grupą Morgana celem uzyskania

funduszu zagranicznego

na pokrycie kapitału akcyjnego w Banku Emisyjnym nie nakładają na Polskę żadnych ciężarów. Polska nie dała ani ceł, ani monopolów, jedynie proste zobowiązanie w formie skryptu.

Kapitał akcyjny Banku Emisyjnego ma wynosić 150 miljonów złotych polskich, czyli 30 milj. dolarów. To była jedna część celu podróży min. skarbu zagranicę, drugą misją było uzyskanie pożyczki **na pokrycie niedoboru budżetowego.**

Sprawa pożyczki w Anglji w wysokości

50 miljonów dolarów

jest na najlepszej drodze. I przy tej pożyczce niema mowy o oddawaniu w niewolę względnie zaprzedawanie Polski. Pożyczka ta będzie długoterminowa. (Patrz artykuł wstępny p. t. „Co przywiózł minister skarbu Kucharski?“)

Ludendorff chce sięgnąć po dyktaturę.

Niemcy pod znakiem przeobrażenia. Ruch za odłączeniem się Bawarji od Berlina Próba wojny domowej.

Grudziądz, 29 września.

Państwo niemieckie przechodzi ciężki kryzys.

Zarówno prawicowcy jak komuniści dążą do rewolucji i **przeobrażenia ustroju Niemiec,** oczywiście ci w prawym, ci w lewym kierunku!

W obozie prawicowym przejawiają się przytem silnie tendencje **separatystyczne,** ale nawet w Bawarji separatyzm nie jest bynajmniej hasłem powszechnem.

W Bawarji t. zw. **„Vaterländische Verbände“** stoją pod wodzą przywódcy chłopskiego dr. **Heima** i głoszą **odłączenie się Bawarji od Berlina,** natomiast „narodowo-socjalistyczne“ Kampfverbände Hitlera i Ludendorffa pragną utrzymać jedność Rzeszy, jednakowoż zarazem **obalić republikę i przywrócić monarchiczny ustrój.**

Wstępem do monarchji ma być dyktatura — a tym dyktatorem pragnie być **Ludendorff!!**

„Berl. Tagebl.“ pisze:

„Jakkolwiek niedorzecznem wydawać się to musi, faktem jest, że Ludendorff zamierza na prawde dać się unieść fali nacjonalistycznej i sięgnąć po dyktaturę! Hasło nie brzmi już „Los von Berlin“, ale „Los auf Berlin“. Ruch ten nie ogranicza się Bawarją. Wiadomo, że Bawarja utrzymuje związek szczególniej ze **Śląskiem, Prusami Wschodniemi, Meklemburgją, Pomorzem i Westfalją.**

Następstwa bawarskiego „puczu“ — z tego należy sobie zdać sprawę! — sięgnęłyby dalej. Jeżli rzeczywiście w Bawarji podiętą będzie próba wojny domowej i to w chwili, kiedy bezwzględny wróg na zachodzie dąży do rozbicia Niemiec, wówczas zawichrzenia te odbiją się echem na terenach okupowanych i przysporzą siły przyciągającej hasłu republiki nadreńskiej.

Ruch separatystyczny ogarnąłby wtedy także kraje środkowych Niemiec, rządzone przez socjalistyczną większość, gdzie komuniści coraz bardziej rosną w siły. Wojna domowa w Niemczech byłaby najlepszym sprzymierzeńcem Poincarego. Czy narodowcy niemieccy zrozumieją tę prostą prawdę?“

Zdaje się, że nikt w Niemczech w sytuacji się dobrze nie orjentuje i nie potrafi przewidzieć rozwoju wypadków.

Chrześć. Demokracja za uregulowaniem kwestji zarobkowej.

Zebranie Chrześć.-Nar. Stronnictwa Pracy i Nar. Stron. Robotników. — Wybory nowego zarządu. — Co mówi p. Nowak o kwestji zarobkowej robotników. — O pragmatykę służbową dla urzędników miejskich. — Konieczność solidarnej współpracy w Stronnictwie.

Grudziądz, 29 września.

Zebranie Chrześc.-Nar. Stronnictwa Pracy, oraz Nar. Str. Robotników odbyło się w dniu wczorajszym w sali Hotelu Warszawskiego.

Zagaił kol. Nowak, zaznaczając, iż tym razem pod obrady wejda tylko sprawy czysto organizacyjne grudziądzkiego koła Chrz.-Nar. Sronnictwa Pracy.

Po wybraniu nowego zarządu — którego skład podamy przy końcu sprawozdania — przystąpiono do dyskusji nad sprawą jego działalności na najbliższy przeciąg czasu.

Na wniosek kol. dyr. **Poszwińskiego** uchwalono odbywać stale

zebrania dyskusyjne

w odstępach dwutygodniowych, na których to zebraniach powinna być omawiana oprócz spraw zawodowych i politycznych, także i **ideologja Chrześc. Demokracji.** Zebrani zgodzili się aby na najbliższem zebraniu Chrz.-Nar. Stronnictwa Pracy omówić temat „na czem polega Chrześc.-Demokracja“, oraz aktualną sprawę drożyzny.

Z koła zebranych wyszła propozycja, aby nowy zarząd w myśl obietnicy posła Nowickiego, danej na jednem z ostatnich zebrań — postarał się o przyjazd

ministra pracy

i opieki społecznej p. Smólskiego do Grudziądza na jedno z najbliższych zebrań Chrześc.-Nar. Str. Pracy.

Następnie zabrał głos p. Nowak, który mówiąc o sprawach zawodowych, podkreślił m. i. konieczność jak najprędszego ukonstytuowania się komisyj statystycznych w Grudziądzu, Toruniu i Starogardzie, oraz konieczność **uregulowania**

kwestji zarobkowej

wśród szerokich mas robotniczych.

W wywodach dalszych mówców podniesiono z zadowoleniem fakt, iż już w najbliższym tygodniu może **otwartą zostanie w Grudziądzu Tania kuchnia ludowa,** z której korzystać będą mogli w pierwszym rzędzie **bezrobotni.** Wyrażono dalej opinję iż sprawa

pragmatyki służbowej

dla urzędników miejskich m. Grudziądza, które dotąd jej nie posiada — powinna być jaknajszybciej załatwiona.

W międzyczasie z wybranych siedmiu członków ukonstytuował się **nowy zarząd koła grudziądzkiego Chrześc.-Nar. Str. Pracy.** W skład zarządu wchodzą: Dyrektor **Poszwiński** jako prezes, **p. Jabłoński — wiceprezes, rektor Tkaczyk — sekretarz, p. Kolankowski — zastępca sekretarza, p. Gorlewicz skarbnik, i pp. Lewandowski i Ciechanowski jako ławnicy.**

Nowowybrany prezes kol. dyr. Poszwiński zabrawszy głos podniósł konieczność

solidarnej współpracy

w Stronnictwie i wzajemnego popierania się członków, aby całość tej zgodnej i wytężonej pracy mogła przynieść należyte wyniki. Tu zwrócił się mówca z gorącym apelem do zebranych członków, aby przez owocną pracę i częstą wymianę myśli dążyli usilnie do osiągnięcia warunków, jakie posiadać powinien każdy żywy pionier wzniosłych zasad Chrześc.-Demokracji.

Przemówił jeszcze wiceprezes kol. Jabłoński, poczem hasłem „Szczęść Boże“ zamknięto zebranie.

Przedtem jeszcze uchwalono odbyć następne zebranie w środę dnia 3 października, na którem członkowie dowiedzą się, o wynikach najbliższych pertraktacji **w sprawie zarobkowej.**

Otwarcie kuchni ludowej w Grudziądzu.

(Serdeczna prośba najbiedniejszych).

Grudziądz, 29 września.

Otrzymujemy następującą odezwę: Pochodzi ona z tysiąca ust wdów obarczonych dziećmi, opuszczonych starców i wszystkich kalek, do nich włączamy **setki bezrobotnych,** którym z chyłkiem jesieni, okrutny czas zimowy, brakiem opału, odzieży i pożywienia, grozi powolnem przymieraniem!

Dla tych ludzi tworzy się

W Grudziądzu Kuchnia Ludowa,

której zbawienna pomoc, łagodzi podaniem ciepłej strawy nędzę życiowa.

W naszem mieście jest wielu bardzo biednych ludzi, którzy woleliby raczej przenieść się na łono wieczności, gdyż jakaś straszna, bezlitośna klęska życiowa, tak mocno wycieńczyła siły, tak bardzo odepchnęła na krańce wprost

niepojętej biedy,

że to co nazywamy życiem, wschodem słońca i upojeniem rannej rosy, jest dla tych nędzarzy, dla tych kalek, biednych wdów i sierót, dla tych wszystkich bezrobotnych

żółcią bolesną,

której korycz szarpie już tylko wyschniętym szkieletem ludzkim.

Zeszłego roku istniejąca Kuchnia Ludowa wydała w miesiącach zimowych dla samych bezrobotnych **55 409 obiadów,** a dla biednych w ogólności 1 200 000 porcyj.

Powstaje ponownie nowa Kuchnia by karmić tych biedaków, których zgłaszanie się po ciepłą zupę dosięgły już tysiąca osób, otóż na jej uruchomienie i dalsze prowadzenie potrzeba pomocy całego obywatelstwa.

Otwarcie tej Kuchni poprzedzone poświęceniem nastąpi prawdopodobnie w przyszłym tygodniu, więc prosimy tak obywatelstwo miasta, jak i powiatu grudziądzkiego o łaskawe **spieszne datki bądź w gotówce bądź w naturaljach,** byle zapewniając Kuchni istnienie, łagodzić wszystkim biednym ich ciężką dolę życiową.

(—) Krobski wiceprezydent.

*

Na Kuchnię Ludową złożyli: W.P. Moddelsee 5 miljonów mk., W.P. Holz 5 miljonów mk za co serdeczne „Bóg zapłać“. Kuchnia Ludowa.

„Tydzień Kresowy“.

Grudziądz, 28 września.

Komisja „Tygodnia Kresowego“ w Związku fabrykantów nadsyła nam następujący okólnik.:

W czasie od **24 do 30 września br.** odbędzie się w całej Rzeczypospolitej wielka kwesta

na rzecz Kresów Wschodnich

z inicjatywy Polskiego Tow. Obr. nad Kresami Wschodniemi, na którego czele stoi p. minister **Głąbiński** i p. poseł **Zamorski.** Uzyskane tą drogą środki obrócone będą na cele kulturalne, oświatowe i podniesienie gospodarcze Kresów, **ciężko dotkniętych przez wojnę,** a pod względem narodowym poważnie zagrożonych przez

masowy napływ wrogich

dla państwowości polskiej elementów z bolszewickiego Wschodu.

Dla przeprowadzenia tej kwesty w naszej dzielnicy utworzył się w Poznaniu

specjalny komitet

pod protektoratem Jego Eminencji ks. Kardynała Dalbora.

W wyniku porozumienia z tym Komitetem podjął się Związek Fabrykantów przeprowadzenia kwesty wśród przemysłowców Wielkopolski i **Pomorza.**

Ufając, że sfery przemysłowe poprą usilnie ten wzniosły cel, komunikujemy, że **datki od pp.** Przemysłowców przyjmujemy w biurze naszego Związku w Poznaniu — Aleje Marcinkowskiego 22, drugie piętro, lub też na nasze konto czekowe w P. K. O. Poznań nr 203518.

Prasa niemiecka podaje tendencyjnie, że komuniści zajmą oporne stanowisko wobec zaniechania przez rząd **niemiecki** biernego oporu.

*

Premjerowie niemieckich państw związkowych **wypowiedzieli się** na konferencji za zaniechaniem biernego oporu.

*

Przygotowania do wyborów w Gdańsku są w **pełnym** biegu. — Przewidują porażkę partji centrowych na rzecz partji prawicowych i lewicowych.

Po zamknięciu kroniki.

—** **Pierwszą zabawę na rzecz odbudowy Teatru Miejskiego** urządza Narodowe Zjednoczenie Mieszczańskie w środę, dnia 3 października w pięknych salach „Hotelu pod Złotym Lwem“. Zabawa zapowiada się wprost wspaniale. Wieczorek połączony z tańcami, urozmaicać będą występy pierwszorzędnych sił artystycznych. Dekoracje sali objęła łaskawie Pomorska Szkoła Sztuk Pięknych z prof. Szczeblewskim. Wystawione będą rysunki i karykatury szeregu artystów znanych dobrze naszej publiczności. Wstęp tylko za okazaniem nieprzenośnego zaproszenia. Bilety do nabycia w Sekretarjacie przy Długiej 19-20.

—** **Wielki wieczór na odbudowę Teatru.** Na odbudowę nowej placówki teatralnej koło muzyczno-dramatyczne urzędników skarbowych urządza w dniu 5-go października w sali „Tivoli“ wielki wieczór muzyczno-wokalny z nadzwyczaj bogatym i urozmaiconym programem, na który się złożą: śpiewy chórowe, solowe, deklamacje artystów Teatru Miejskiego, komedjo-opera w 1 akcie, oraz produkcje orkiestry koła muzycznego. Bilety w cenie od 60.000—20.000 mk. Początek o godz. 8 wiecz. — W dniu 5 października cały ogół społecznie myślących obywateli okaże swą wolę solidaryzowania się z poczynaniami o tak wzniosłych założeniach, ani na chwilę w tym wątpić nie należy, że sala „Tivoli“ wypełni się po brzegi. —

—** **Zawody w piłkę nożną.** W uzupełnieniu wczorajszej notatki donosimy, że mecz odbędzie się jutro o godz. 3 i pół popoł. na boisku koszarowym przy ulicy Lipowej pomiędzy „Sokołem“ i drużyną 64 p. p. Przygrywać będzie orkiestra 64 p. p. —

Otrzeźwienie wśród mas robotniczych.

(Od naszego korespondenta).

Tleń, 27 września.

Działalność p. **Toppmajera** sekretarza Z. Z. P. zaczyna już wszystkim dawać się we znaki. — Ludziom otwierają się oczy na niejedne rzeczy.

Jako prezes filji zwróciłem się swego czasu do p. Toppmajera w sprawie **płac taryfowych.** Zawsze jednak pozostałem bez odpowiedzi. W sprawie urlopów pracowników p. T. zawsze zajmował nieokreślone stanowisko.

Wszystko to jednak nic w porównaniu z tym, co się stało u nas w Tleniu.

Istnieje tu pewna **firma niemiecka,** którą oczywiście zarządza Niemiec. — Na posiedzeniu rady gminnej, jeden z robotników głosował za należytym unodatkowaniem tej **firmy,** za co został z **pracy usunięty.** Rów-

nież ze strony Z. Z. P. wywierają **nacisk na każdego, kto wstąpi do Chrz. Z. Z.**

U nas, w Tleniu, rządzi więc hakatysta Niemiec, który cieszy poparciem Z. Z. P.

W masach robotniczych niezadowolenie rośnie, wszyscy już poznali co to jest Z. Z. P. i dlatego **wstępują do Chrześcijańskich Związków.**

J. Płotkowski

O pomnik dla Kornela Ujejskiego.

Grudziądz, 28 września.

W dniu 12 września 1923 r. mija sto lat od chwili urodzin pogrobowca romantyzmu, twórcy nieśmiertelnego Chorału, **Kornela Ujejskiego.**

Obszerny feljeton o życiu i dziełach tego poety zamieściliśmy w jednym z numerów naszego pisma. —

Za naszem pośrednictwem zwraca się Komitet budowy pomnika, ukonstytuowany w **Kamionce Strumiłowej** na Kresach wschodnich z prośbą o składanie ofiar na rzecz budowy pamiątki, jako czci pamięci poety.

Datki można kierować: **Kamionka Strumiłowa**, Bank Spółdzielczy, Konto P. K. O. nr. 59 805.

Nasza dziatwa o teatrze!

Grudziądz, 29 września.

Czy widział kto bardziej tkliwą i czułą scenę? — Posłuchajcie!

Do redakcji naszej wchodzi dwóch malców. —

— Co powiesz chłopcze? — pytam. —

Na to jeden drugiego trąca łokciem, aż śmielszy i pewniejszy siebie chłopiec wysuwa się naprzód i podaje zapisaną kartkę papieru. Jest to wiersz, skreślony małą, drobną rączką, a zatytułowany prosto, lecz jak wymownie:

Teatr Grudziądzki!

W całości umieszczamy wiersz, bez zmian stylistycznych i ortograficznych, gdyż ma swoją wymowę, rozbrajający sentyment:

Teatr Grudziądzki w gruzach leży,
Dlatego też spieszyć się należy,
Aby go znowu odbudować
Lecz nie można forsy żałować
Na odbudowę tego gmachu.
Bo, cóż znaczy teatr bez dachu?
Niech każdy, co może, chętnie daje,
I mi się bardzo, bardzo zdaje,
Że każdy grosz, nawet biedaka,
Byleby dobrego Polaka
Będzie przyjęty z wielką wdzięcznością.
I z całą naszą starannością
Odbudujemy teatr nowy,
Który może już wnet stanie gotowy.

Lecz są to tylko przypuszczenia.
O, by było do uwierzenia.
Że mamy takich obywateli,
Którzyby ze wstydu spłoneli
Gdybyśmy teatru — nie mieli

W. W.

I cóż na to starsi?

Mamy się wstydzić, płonąc rumieńcem zażenowania? —

— Doprawdy, idzie przed nami lepsze pokolenie.

Wiadomości bieżące.

Kalendarz: Niedziela Heronima wyzn. Wschód słońca 5.59 zachód 5.40 Wschód księżyca 9.32 zachód 11.9

Pomorska liga obrony powietrznej państwa.

W poniedziałek dnia 8 października br. o godz. 17-ej odbędzie się w Toruniu w sali „Dworu Artusa" Konstytuujące walne zgromadzenie „**Pomorskiej Ligi Obrony Powietrznej Państwa**".

Na porządku dziennym znajduje się między innemi: Referat o znaczeniu lotnictwa w wojnie współczesnej (ilustrowany przeźroczami), referat o potrzebie, celach i podstawach organizacyjnych tworzącego się Tow., wreszcie odczytanie projektu statutu Tow..

Towarzystwo ma na celu **popieranie wszechstronnego rozwoju żeglugi powietrznej**, jej przemysłu, oraz krzewienie w społeczeństwie polskiem zainteresowania i zamiłowania do ojczystej żeglugi powietrznej, jako jednego z najważniejszych czynników umożliwiających Rzeczypospolitej Polskiej zajęcie **obronnej postawy, przygotowanej na wszystkie ewentualności.**

Rząd nie jest w możności pokrycia olbrzymich nakładów finansowych na cele lotnictwa, przeto pomoc i współpraca całego społeczeństwa okazuje się niezbędną.

W liście Komitetu Organizacyjnego figurują między innmi nazwiska p. Woj. Pom. Jana Brejskiego, p. Starosty Kraj. J. Wybickiego, generałów L. Skierskiego, St. de Latou, Fr. Zielińskiego. H. Zemanka, Wł. Junga, K. Ładosia; dalej Kuratora O. Szkolnego Pom. Dr. A. Riemera.

Z posiedzenia Komitetu Odbudowy Teatru.

Grudziądz, 29 września.

Wczorajszy wieczór w Magistracie był pod znakiem teatralnym. Od 6 godziny wieczór było posiedzenie Magistrackiej Komisji Teatralnej, a o 8 rozpoczęło się zebranie **Komitetu Odbudowy Teatru.**

Na jednem i drugiem posiedzeniu powzięto cały szereg **ważnych uchwał związanych z bytem i odbudową Teatru Miejskiego.** —

Na wstępie składa sprawozdanie z bytności delegacji w Warszawie p. prez. Włodek, o czem donosiliśmy swego czasu.

Wyjazd delegacji o tyle złożył się niefortunnie, że p. Prez. Rzeczypospolitej przebywał w Spale, a prezes ministrów, p. Witos, zachorował. —

Delegacja przeto ograniczyła się do konferencji z kilkoma wybitnymi przedstawicielami rządu, sejmu, senatu, prasy, jak z marsz. Trąmpczyńskimi, z ministrem oświaty Głąbińskim idt.

Delegacja wszędzie spotkała się

z życzliwem przyjęciem

i z zapewnieniami poparcia usiłowań grudziądzkiego społeczeństwa. —

Należy zaznaczyć, że misja delegacji polegała na zabezpieczeniu bytu teatrowi już istniejącemu w prowizorycznej postaci, oraz na uzyskaniu funduszów na odbudowę Teatru. —

Lwią część pracy organizacyjnej delegacja wykonała z pomyślnym skutkiem. —

Po sprawozdaniu p. prez. wywiązała się dyskusja, poczem postanowiono, aby ta sama delegacja w składzie: senator Szychowski, dyr. Poszwiński, prez. Włodek, poseł Krzywiński, wyjechała do Warszawy i poprosiła

Prezydenta Rzeczypospolitej

oraz cały szereg wybitnych postaci świata politycznego i prasy **o podpisanie ogólnopolskiej odezwy, nawołującej do składania ofiar na rzecz teatru.**

Zebrani, rozważając kwestję finansową, postanowili zwrócić się do tych ofiarodawców, którzy zadeklarowali sumy, a tych dotąd nie złożyli, aby w możliwie szybkim czasie to uczynili ze względu na cały szereg **wyrastających potrzeb budowlanych.** —

Również Komitet Odbudowy prosi banki, aby przynajmniej co drugi dzień podawały prasie miejscowej

spis ofiarodawców

na rzecz teatru, przelewając sumy pieniężne do Kasy Oszczędnościowej.

W końcu posiedzenia przewodniczący oznajmia, że cegielnia ze Świerkocina na rzecz odbudowy teatru ofiarowała **3000 cegieł**, jak również Dr. Macak zobowiązał się dobrowolnie i bezinteresownie zrobić izolacje w nowym teatrze. —

Do Komitetu nadszedł list od artysty-skrzypka p. Jankego z propozycją **urządzenia koncertu**, z którego dochód całkowity artysta przeznacza na rzecz odbudowy teatru. —

Ofiarodawcom i ludziom dobrej woli komitet składa staropolskie: **Bóg zapłać!** —

Następne posiedzenie **w piątek** o godz. **8 wieczorem.**

Ku pamięci kapłana-działacza z czasów walk reformatorskich.

Projekt wystawienia pomnika ks. Wujkowi w Wągrowcu.

Magistrat miasta Wągrowca w Poznańskiem uchwalił na ostatniem swem posiedzeniu, dzięki staraniom miejscowego księdza proboszcza **Wróblewskiego, ks. Manteufla z Ameryki** oraz burmistrza Kuchczyńskiego, podjąć się wystawienia w Wągrówcu **pomnika ks. Wujka.**

Rysunki i kosztorysy są już gotowe. Koszty wynosić będą około 700 miljonów (siedemset miljonów) marek.

Ks. Wujek urodził się w 17 stuleciu w Wągrówcu Kiedy w 1517 roku Luter **wystąpił przeciwko** Rzymowi, a reformacja szerzyła się **szybko** na zachodzie i przeniknęła do nas katoliccy **duchowni po roku 1550 wystąpili do walki z szerzącym się inowierstwem.**

Wtenczas ks. Wujek jako pierwszy **przetłumaczył** pismo św. na język **polski. Później był ks. Wujek** prof. u Jezuitów w Pułtusku, którego tam **uczniem był** pisarz Stanisław Grochowski.

350 letnia rocznica gimnazjum Marji Magdaleny.

W historji wychowania w Wielkopolsce jest rok bieżący jedną z najdonioślejszych dat: upływa tak 350 od założenia w Poznaniu szkoły, która po różnych kolejach w ciągu kilkuwiekowego chlubnego żywota przetrwała po dzień dzisiejszy pod nazwą gimnazjum św. Marji Magdaleny.

Przed 50 laty, w roku 1873 obchodzono za czasów niemieckich trzechsetlecie istnienia gimnazjum — uroczystość tegoroczna, obchodzona wśród tak zasadniczo różnych od poprzedniej warunków, rozejdzie się **głośnem echem** po całej Polsce, a **w Wielkopolsce i na Pomorzu** znajdzie serdeczny oddźwięk **w każdym Polaku**

Przecież to zakład, który w najcięższych **latach był ostoją** polskości, z którego wyszli **niezapomnianej pamięci** pracownicy narodowi, czczeni przez całe **społeczeństwo.**

W Poznaniu utworzył się w tych dniach **specjalny** Komitet obywatelski, którego **zadaniem będzie** ułożenie programu uroczystości.

W 150 rocznicę powstania Komisji Edukacji Narodowej.

Dzień 13 października br. — świętem szkolnem.

Władze szkolne wydały zarządzenie, by w **dzień 13 października rb.** uczniowie i uczennice szkół średnich i powszechnych w całem państwie **byli zwolnieni z lekcji.**

W dzień ten szkoły powinny zorganizować obchody związane z 150 rocznicą powstania Komisji Edukacji narodowej i z działalnością jej twórców.

Rumunja zaprowadza mundury... polskie.

Poseł rumuński w Warszawie p. Florescu zwrócił się w imieniu króla rumuńskiego do ministra spraw wojskowych gen. Szeptyckiego z prośbą o przysłanie wzorów i wymiarów mundurów wojsko polskich.

Mundury naszej armji bardzo się królowi podobały w czasie jego pobytu w Polsce i pragnie on, aby przy przyszłych zmianach umundurowania w armji rumuńskiej na nich się wzorowano.

—** **„BĘBEN" W TEATRZE MIEJSKIM.** W niedziele przedst. zniżkowe „**Pana Posła**". **Dziś w sobotę** po raz 1-szy w naszem mieście nie grana dotąd **komedja** Vebera i Grosse'a p. t. „Bęben". Fascynująca sztuka ta, napisana z ogromnym talentem doświadczonej spółki autorskiej, zapowiada się w pierwszorzędnem wykonaniu artystów sceny grudziądzkiej, co świadczy o niemałem zainteresowaniu publiczności. Większa część biletów sprzedana. W **tytułowej roli** wystąpi p. Kostecka. Resztę obsady tworzą **pp. Hartmanowa**, Weissowa, Olańska, Odrowąż, Norwidówna, Lisiecka, Burski, Ilcewicz, Kaszyn, Olderowicz, Łoziński i inni.

Reżyserja spoczywa w doświadczonem ręku p. Lenka.

Nowa dekoracja pendzla p. Dąbrowskiego. Sprzedaż biletów u p. Wawrzyniaka.

—** **BYDGOSKI SALON CZARODZIEJSKI „GERWAY"** zjeżdża do Grudziądza i da dwa wielkie przedstawienia w sali Hotelu Warszawskiego a **to dziś** w sobotę i poniedziałek.

—** **CHLEB PO ZNIŻONEJ CENIE W „ZGODZIE".** Jak nas informują chleb w „Zgodzie' po zniżonej cenie będzie

Feljeton.

Demon gry.

Wrażenie z sopockiej jaskini gry.

Nigdzie nie uwydatnia się wypuklej dusza współczesnego człowieka, niż podczas gry, kiedy namiętność drzemiąca w nas wszystkich rozpęta się i odbiera człowiekowi panowanie nad sobą.

I jeżeli do tego ta gra będzie miała takie drażniące i sprytnie podkreślone tło, jak je ma jaskinia sopocka wtenczas dusza ludzi współczesnych ukaże ci się w całej swej szpetocie i brudzie.

Nadchodzi wieczór.

Sopoty, a zwłaszcza kąt, gdzie się usadowił gmach kasyna, zaczyna nabierać życia.

Przed bramę zajeżdżają auta, powozy, karety. Wysiadają z nich ludzie, którzy idą grać .....

Idzie wsparta na ramieniu młodzieńca o zestarzałem obliczu, dama z półświatka, wystrojona w krzyczące berlińskim gustem skombinowane suknie, przechodzi przez tą bramę i gruby bankier, cały w-lunie różnych złotości idzie młody chłopak, z butną miną sunie się niedawny apasz ze specjalnie wykrzywioną czaszką, dziś człowiek miljonów.

Sale Kasyna nie robią sympatycznego wrażenia. W szędzie widać parwenjuszowski obrzydliwy gust niemiecki który wszystko co jaskrawe i krzyczące uważa za ideał harmonji barw.

Wieczny dym z cygar i papierosów tworzy mozaikę dziwnych jakichś linji i zygzaków.

Sala ciągnie się długim szpalerem. Zależnie od gości mają takie lub inne urządzenia. — O, bo Kasyno rozróżnia dokładnie swych gości.

Gra!!

Kulka ruletki zaczyna wirować... Pochylony nad stołem, zwał ludzkich ciał pełna się, dusząc niezdrowym oddechem. — Gracze wyciągają z kies pieniądze — swoje czy obce obojętnie — rzucają je w łapy krupierom.

Paskudna banda. Takiego zbiorowiska okazów rozwierzęcenia ludzkiego nie znajdzie się łatwo.

O Monte Carlo! Skąpane w ogrodzie kwiatów spowite rozpryskiem fal lazurowego morza — dziś wydajesz mi się zupełnie innem — dziś, kiedy patrzę na

Monte Carlo niemieckie.

Ruletka „pracuje" dalej.

W sali lepszych gości, gdzie chodzą tylko oszuści... miljardowi, cała namiętność graczy schodzi **pod maską** dobrze markowanego grymasu.

Kulka ruletkowa za chwilę pójdzie w ruch. Już właśnie krupier puścił ją w obrót. **Dziesiątki rąk dotąd** niezdecydowanych rzuca błyskawicznie swe stawki.

Kulka tymczasem wiruje, emocjonując graczów. Już nadchodzi kres jej drogi, sygnalizowany monotonnie przez krupiera:

— Nichts geht mehr.

Jeszcze moment i stanie się: **kulka zastygnie** nieruchomo w jakiemś niewiadomem łożysku. I jednym przyniesie błysk radości, innym zawód, może nawet z widmem nędzy związany.

Kaprys kulki ruletkowej,

po którym nie pozostaje nieraz nic innego, jak decydujące puszczenie na własną rękę kulki nieraz we własną głowę.

Los padł!

Przegrana wydaje się pokrzywdzonym przez ruletę tem dotkliwszym ciosem, iż każdemu z nich jego teorja wydawała się pewnikiem niezachwianym.

Tylko szczęścia trzeba trochę. A to na dystans sprzyja tylko smokowi sopockiemu.

Właśnie w tej chwili śmieje się w swym gabinecie, zwanym pokojem dyrekcji.

Obywatelski czyn grudziądzkich restauratorów.

Grudziądz, 29 września.

Z zadowoleniem witamy każdy objaw patrjotycznej i obywatelskiej myśli, dlatego też w całości podajemy odezwę pp. restauratorów, wydaną do swych kolegów, w celu rozbudzenia ofiarności na rzecz budowy nowego Teatru.

Szanowni Koledzy!

Grudziądzki Teatr polski, dawniejsza strzelnica, stał się przez zbrodniczą rękę podpalacza pastwą płomieni. Teatr spłonął doszczętnie — sterczą tylko resztki murów. Nie wyratowano ani jednego rekwizytu, ani jednego kostjumu.

Całe społeczeństwo polskie na wieść o nieszczęściu, jakie spotkało nasze miasto, pospieszyło z ofiarną pomocą. Świętym obowiązkiem obywatelstwa grudziądzkiego, a tem samem i naszem, jest dać całemu społeczeństwu jaknajlepszy przykład i Komitety zawiązane w celu odbudowy Teatru jaknajintensywniej czynem i słowem popierać.

Niech więc żaden z szan. Kolegów nie uchyla się od ofiary — niech każdy daje ile dać może.

Niech każdy z nas stanie się współtwórcą nowego przybytku polskiej sztuki na zachodnich rubieżach Rzeczypospolitej Polskiej.

Dwa razy daje ,kto zaraz daje!

(—) **Leon Sikorski**, przewodniczący
(—) **Józef Grzeszkowiak**, sekretarz.

Wypada zaznaczyć, że obok odezwy rozesłano jednocześnie listy składek i także zarząd grudz. restauratorów taką samą odezwę przesłał do redakcji .Domu Gościnnego", będącego organem Związku Rest. Rzecz. Polskiej, aby ideą budowy Teatru na Kresach Zachodn. spopularyzować w całej Polsce i aby wywołać ofiarność swych kolegów.

---

sprzedawany w najbliższy poniedziałek. Wczoraj chwilowo zabrakło mąki kótóra jest już w drodze do Grudziądza.

Podkreślić trzeba z uznaniem, że dzięki energicznej akcji kierowników „Zgody" **możliwe jest dalsze obniżenie ceny chleba**, sprzedawanego w „Zgodzie".

—** **3 cia LOTERJA PAŃSTWOWA.** Generalna Dyrekcja Loterji Państwowej rozesłała do swych biur plan 3 loterji państw. na cele dobroczynne.

Przy tej sposobności zaznacza dyrekcja z uznaniem, że wynik poprzedniej (2-giej) Państwowej Loterji Dobroczynnej był nadzwyczaj pomyślny. Czysty dochód tej loterji w sumie przeszło 104 miljonów mk. został rozdzielony między 60 instytucji dobroczynnych.

—** **WSRÓD PIERWSZYCH SKŁADEK** na **„Fundusz Wyborczy dla Wolnego Miasta Gdańska"** wpłynęła suma 10 miljonów mkp., ofiarowana przez p. E. Grabskiego z Bieganowa, dyr. cukrowni w Gnieźnie. Ten dowód wysokiego poczucia obywatelskiego niechaj będzie wzorem a zarazem zapowiedzią najlepszych wyników rozpoczętej akcji składkowej.

—** **JAK MOŻNA WYSYŁAĆ PIENIĄDZE DO AMERYKI?** Ażeby wysłać pieniądze przekazem pocztowym do Stanów Zjednoczonych, interesant musi najpierw postarać się o pozwolenie na wywóz marek polskich zagranicę.

Otrzymane pozwolenie musi wysyłający złożyć przy nadawaniu przekazu w urzędzie pocztowym.

Pozwoleń na wywóz marek polskich do wysokości 25 miljonów mk. udziela PKKP., a na wywóz sum wyższych udziela delegat ministerstwa skarbu.

Wysłane pieniądze w markach polskich przeliczone będą na dolary i centy w Warszawie według ceny sprzedaży dla małych transakcji, oznaczonej w cedule urzędowej giełdy pieniężnej w Warszawie z dnia poprzedniego nadejścia przekazu do urzędu pocztowego w Warszawie.

Z Pomorza.

—** **CHEŁMNO. (Z likwidacji majątków niemieckich.)** Apteka Heubacha pod Białym Orłem została ostatecznie zlikwidowaną i nabytą przez rząd za 600 miljonów mk., stoi zamknięta , a Heubach jako optant odstawioiy został do Niemiec.

(Uchwały Wydziału powiatowego). Wydział powiatowy uchwalił zakupić 100 portretów prez. Wojciechowskiego dla gmin i szkół, taksamo wziął pod rozwagę sprawę założenia szkółki ogrodniczej, dla której już poprzednio nabył 10 morg. roli koloLecznicy. Ze względu zaś na trudności urzędowania u większości sołtysów zamierza urządzić kurs praktyczny, kilkodniowy. A

(Z ruchu wojskowego). Szkoła centralna dla podoficerów piechty wyjechała na miesiąc do Grupy pod Grudziądzem na specjalne ćwiczenia.

(Stan zbiorów owoców). Powiat chełmiński słynie w Polsce ze swych sadów i ogrodów, które dawały rokrocznie obfitość owoców, o ile rok był jako tako urodzajny. Tym razem jednak owocu, a zwłaszcza jabłek i śliwek jest bardzo mało. Sprzęt siana jest zadawalniający.

—** **TORUŃ. (Tajemnicze zwłoki na torze kolejowym).** Przed kilku dniami na szlaku Toruń—Inowrocław znaleziono na torze kolejowym trupa w mundurze wojskowym. Bliższych szczegółów na razie brak.

(Wykryte dzieciobójstwo). Na pobliskim majątku Gronówko służąca M. porodziła nieślubne dziecko — oczywiście potajemnie i pozostawiła je nieoczyszczone bez opieki na ziemi. Niemowlę wobec zimna i braku pokarmu zmarło po upływie kilku godzin.

Do zupełnego zatarcia śladów sprzyjała wyrodnej matce niespodziewana okazja: otrzymała bowiem zlecenie pieczenia chleba. Napaliła więc w piekarniku i włożyła doń zwłoki niemowlęcia.

Dopiero na drugi dzień po wypadku pracodawcy spostrzegli pewne ślady-, rzucające podejrzenie, że służąca popełniła zbrodnię wobec czego zawezwali akuszerkę, która po zbadaniu dziewczyny doniosła o em policji.

Wyrodną matkę aresztowano i odstawiono do więzienia sądowego w Toruniu

(Wykrycie tajnego składu przyborów elektrotechnicznych) W tych dniach ujęto elektromontera S., znanego złodzieja, który w krótkim czasie nagromadził w swojem mieszkaniu olbrzymią ilość materjałów i przyborów elektrotechnicznych wartości kilkuset miljonów.

Największego łupu dokonał w wojskowych zakładach telegraficznych. W składnicy jego znaleziono rozmaite aparaty elektryczne, dzwonki, narzędzia któremi można wyposażyć kilka warsztatów mechanicznych, lornetki itd. Pewna część powędrowała już do paserów. Poza tem ukradł on kilkanaście tycsięcy naboi do karabinów wojskowych i rewolwerowych, które to zamierzał wywieść do b. Kongresówki, skąd niezawodnie powędrowałyby na uzbrojenie bandytów..

—** **TCZEW. (Przemytnictwo tytoniu)).** Jak donoszą z Tczewa, 34 kg. tytoniu pochodzenia niemieckiego znaleziono w pociągu Gdańsk—Warszawa. Ponieważ po tytoń nikt się nie zgłosił odstawiono go do Urzędu Skarbowego.

—** **WEJHEROWO. (Ofiara zdziczenia wśród** młodzieży) Przed kilku dniami odbył się w Wejherowie pogrzeb ucznia szkolnego Bronisława Borka, którego koledzy tak strasznie pobili przy paszeniu bydła ,że w kilka dni potem umarł.

Jest to znamienny objaw zdziczenia wśród dzieci, który przypisać należy jedynie niedostatecznemu wychowaniu domowemu. Rodzice i szkoła powinny zatem pouczać i karcić wszelkie podobne wybryki wśród młodzieży w sposób najwszelkie podobne wybryki wśród młodzieży w sposób najenergiczniejszy.

—** **KARTUZY. (Podstępny wykup żywności).** Do powiatów graniczących z terenem Wolnego Miasta przyjeżdżają najzaciekłejsi hakatyści z Gdańska, a podszywając się pod przynależność do gminy polskiej, skupują żywność i wywożą do Gdańska. Możeby władze polskie zechciały wejrzeć w tę sprawę.

—** **KROKOWO. (Slady niewoli pruskiej).** Jak nam donoszą, stacja kolejowa w Krokowie posługuje się dzisiaj jeszcze stemplem nadawczym, który nosi napis: „Kleinbahn Putzig—Krokow, Krokow 21 Sep. 1923".

Trzy i pół roku minęło od przejęcia Pomorza przez Polskę a więc dosyć czasu mieliśmy, na spolszczenie wszystkiego co nam przypomina czasy niewoli pruskiej.

A jednak w niektórych miejscowościach z uporczywością godną lepszej sprawy przechowują ślady znienawidzonej niemczyzny.

—** **MAŁY KACK. (Ze stosunków na majątku p. Jewelowsky'ego)** „W majątku miejscowym — czytamy w „Gazecie Kaszubskiej' — jak to już nieraz stwierdzono, ruguje się pracowitą ludność polską, a na jej miejsce sprowadza się Niemców. Niemiaszkowie zaś odwdzięczając się za to panu senatorowi Jewelowsky'emu kradną mu z pola kapustę.

Oczywiście że z tego powodu ma policja państwowa wiele pracy i chwytać musi tych złodzieji, bo inaczej mienie żydowskie wnet by się rozleciało,

W ubiegłym tygodniu w środę schwytano na takiej kradzieży niejakąś Friedę Reich[…].'

—** **PUCK. (Flota polska idzie na odpoczynek zimowy.)** W ubiegłym tygodniu okręty marynarki wojennej zakończyły pływanie i odeszły na leże zimowe do Gdańska, tam też nastąpi z poszczególnych statków wyokrętowanie załogi, która odejdzie do kadr mar woj. w Świeciu i Pucku.

Z całej Polski.

—** **BYDGOSZCZ. (Konfiskata 80 beczek masła).** Komitet do walki z lichwą i drożyzną skonfiskował świeżo przy dokonywanych rewizjach 80 beczek masła, które rozsprzedano po niskiej cenie robotnikom.

—** **ŚRODA. (Katastrofa automobilowa.)** Na szosie z Środy do Zaniemyśla jadący z wielką szybkością samochód pewnej miejscowej firmy wpadł na przejeżdżający wóz, uszkodził go, a woźnicę dość poważnie poranił. Ale i pasażerowie automobilu odnieśli poważne obrażenia; wskutek zderzenia automobil się wywrócił i wszystkich swym ciężarem przytłoczył. Pracujący w bliskości ludzie udzielili im pierwszej pomocy.
s

—** **KATOWICE. (Miljardowa kradzież). Przed** kilku dniami niewykryci dotychczas sprawcy dokonali olbrzymiej kradzieży w wielkim sklepie jubilerskim Pawła Janoty w Katowicach przy ul. 3-go maja. Za pomocą włamania dostali się złoczyńcy do sklepu i skradli dużą ilość kosztownych wyrobów jubilerskich, przeważnie złotych zegarków, Według oceny właściciela skradzione przedmioty przedstawiały wartość 120 miljardów.

—** **GLIWICE. (Tajemnicze przemytnictwo broni palnej)** W ostatnim czasie władze krakowskie wpadły na trop masowego przemycania broni palnej (browningów) z Gliwic do Polski.

Równocześnie policja aresztowała w tej sprawie 18-letnią Annę Placzek, biuralistkę, oraz pewnego osobnika z Oświęcimia. Osobnik ów odbierał przemycaną broń od Placzkównej.

Według opinji kompetentnych czynników broń ta przemycaną była w celach podejrzanych. Zachodzi także podejrzenie, że browningi mogły również pochodzić z kradzieży, dokonywanych systematycznie w jednej z fabryk niemieckich. Dochodzenia w toku.

—** **WŁOCŁAWEK. (Śmiertelne przygniecenie).** W tych dniach przywieziono człowieka martwego do szpitala św. Antoniego. Człowiek ten, pracujący w cukrowni „Brześć" przygnieciony został przy władowaniu kotła na wóz. Władza policyjna wdrożyła śledztwo.

—** **WARSZAWA. Krwawy dramat miłosny.)** Na ulicy Marszałkowskiej w Warszawie rozegrała się w tych dniach niezwykła tragedja miłosna. Towarzyszący dwom młodym kobietom młodzieniec błyskawicznym ruchem wyjął rewolwer i dał trzy strzały do swych towarzyszek, czwarty zaś — skierował sobie w klatkę piersiową. Policjant i przechodnie przenieśli jedna kobietę i mężczyznę jako dających znaki życia do pobliskiej wędliniarni, drugą zaś kobietę już martwą przeniesiono do bramy domu nr. 87 przy ul. Marszałkowskiej.

Nadto ofiarą tych strzałów padli zupełnie przypadkowo przechodzący ulicą 40-letni Stanisław Kamiński, urzędnik wojskowy, który ugodzony kulą, doznał złamania dolnej szczęki i wreszcie 5-letnia Chana Konówna, która została raniona w rękę.

Zabójca nazywa się St. Gwiazda i jest z zawodu fryzjerem. Jedna z tych kobiet, nazwiskiem Celina Ostrowska, na szczęście tylko ranna, wzgardziła miłościa fryzjera i stąd nienawiść, prowadząca do zbro[…]ni.

—** **PIŃSK. (Stworzenie teatru polskiego.)** Staraniem starosty pińskiego, p. Tomaszewicza i przy współudziale miejscowego obywatela, p. Stachonia, został stworzony w Pińsku teatr polski. Dyrektorem teatru jest p. Stefan Brusikiewicz. Przedstawienia odbywają się trzy razy na tydzień.

Z całego świata

—** **MORD POLITYCZNY W BERLINIE.** W Doeberitz zamordowano porucznika Sand, który należał do partji radykałów prawicowych, ale stał jako szpieg na usługach przeciwnego obozu, rano spotkała go śmierć ze strony zdradzonych przez niego radykałów.

—** **POŻAR BALONÓW.** Dwa balony, jeden hiszpański jeden szwajcarski spłonęły w czasie burzy między Malines a Antwerpją. Trzy osoby poniosły śmierć, a jedna została zraniona.

—** **EPIDEMJA ŚPIĄCZKI WE FRANCJI.** Z Soissons donoszą, że zmarły tam w szpitalu w ciągu kilku dni cztery osoby na śpiączkę. Chorzy ci pochodzili z Soupir. Z miasteczka tego przywieziono do szpitala dalsze trzy osoby chore na śpiączkę. Stan ich jest bardzo ciężki. Władze francuskie poczyniły wszelkie zarządzenia, aby nie dopuścić do rozszerzenia się tej epidemji.

—** **NOWY DOM POLSKI W BUFFALO.** W Buffalo w St. Zjednoczonych, w dzielnicy Pivtrowo, odbyła się 9 września przy ul. Clinton L. 828, uroczystość poświęcenia kamienia węgielnego pod budowę nowego domu polskiego. Budowa przyszła do skutku dzięki zabiegom naszych emigrantów w Buffalo.

—** **WSPANIAŁY ŁUP MYSLIWSKI NA ORAWIE.** Donoszą nam, że na polskiej Orawie pojawiły się w ostatnich dniach dwa wspaniałe jelenie. Zwierzyny tej na Orawie za pmięci ludzkiej nie widziano wcale. Biegły one od Babiej Góry przez wieś Zubrzycę Górną ku Małej Lipnicy. Pojawienie się jeleni wywołało sensację wśród chłopów. Starszy 25—30-letni samiec padł od flinty miejscowego dzierżawcy polowania. Waży 275 kg. Ogólną ciekawość myśliwych budzi nieznane pochodzenie tej wspaniałej zwierzyny.

Rozmaitości.

× **Głębinom morza wydarte będą bezcenne skarby.** Rodak nasz w Ameryce, warszawianin p. Aleksander Bieńkowski, kapitan marynarki handlowej, stworzył wynalazek, ułatwiający wydobywanie z głębin morza zatopionych okrętów.

Esploatacją wynalazku zajęło się powstałe w tym celu

Rasowa piękna pani Lili jak zahypnotyzowana wpatruje się w pola ruletkowe.

Jej wypieszczona rączka, w chwili, gdyz rzuca na upatrzone pole kilkumiljonową stawkę, drży. Pierś faluje niespokojnie, zda się, że słychać bicie jej serca.

Za chwilę zawiruje jej ostatnia stawka, rzucona z determinacją na szalę. Stawka nieprzeciętna, kunsztowna drogocenna pamiątka rodzinna, z którą zdecydowała się rozstać drżąca i pełna zabobonnego lęku przed własnym czynem.

Skarabeusz powędrował do lombardu jaskini sopockiej.

* * *

Najgoręcej płynie gra przed samą północą.

Ostatnie trzy rzuty obwieszczają krupierzy.

Na stoły padają poważne stawki. Skończone! Ciżba ludzka oblega kasiera, wymieniającego żetony.

Cóż, kiedy to tylko pozorne zaprzestanie gry.

W intymnej sali gra płynie dalej. I to jaka gra! Wobec niej ruletka wydaje się dziecinną igraszka.

Tu sprzedaje się sumienia i dusze — tu pierże się dusze ludzkie na brudny kolor kosmopolityzmu — tu dostawszy się kto raz — długo, zwykle na zawsze pozostaje w pętach demona gry. —

Wyszedłszy ze sali gry, idą ludzie, w których gra wyciągnęła na wierzch wszystkie zwierzęce instynkta — idą szaleć.

Znacie Tarrera „Ludzi Cywilizacji". Sceny z sopockiego piekła przerastają wyrafinowaniem i dzikością obrazy wykrzesane ręką znakomitego autora francuskiego. —

Pamiętam, jaki straszny zrobił się wrzask, kiedy jeden z francuskich pisarzy gdzieś koło roku 1900 w niezłej zresztą powieści opisał istotne oszustwa dyrekcji Kasyna w Monte Carlo.

Otóż dowiódł tam istotnie, że kulki ruletki zręczną kombinacją, posłuszne są woli krupiera, który w ten sposób staje się wszechwładnym panem.

Cóż? Ludzie krzyczeli, robiono dochodzenia — lecz Monte Carlo może nigdy nie miało tak licznego zjazdu gości — jak onego roku.

Jest głośną tajemnica, że również i kulki ruletki sopockiej chadzają drogami z góry wyznaczonema — lecz mój Boże! czyż to nie wszystko jedno, czy motorem kierującym będzie ślepy los — czy widzący i sprytny krupier. Zabawa i illuzja ta sama.

A więc siadajmy do gry.

Kasy banków i urzędów są pełne — a że później przyjdzie za pieniądz własnem życiem zapłacić to rzecz małej wagi.

Bolesław Wilczyński.

angielskie towarzystwo: Alexo Automatic Ship Salraging Devize Co., w Toroncie — Kanada.

Dla upamiętnienia imienia naszego rodaka nowy wynalazek otrzymał nazwę „Alexo".

× **Kościół a ubrania kobiece.** Na drzwiach kościołów rzymskich umieszczono następującą notatkę, podpisaną przez wikarjusza Rzymu, kardynała Bazylego Pompili :

„Kobiety powinny wchodzić do Domu bożego skromnie i odpowiednio odziane. Brak skromności w ubraniu godzien jest potępienia zawsze i wszędzie. Obraża świętość Kościoła, wyłącza od Komunji św., gorszy wiernych i pociąga za sobą karę Boską."

Niewątpliwie panie i panienki rzymskie, noszące tak modne obecnie zbyt wycięte sukienki, wezmą do serca to ostrzeżenie.

× **Spalone obrazy Segantiniego.** Podczas trzęsienia ziemi w Japonji uległ zniszczeniu w Tokio piękny zbiór europejskich dzieł sztuki, należący do japońskiego mecenasa sztuki Matsukaty.

Między innemi, spłonęły tam wskutek pożaru, który wybuchnął po trzęsieniu ziemi, dwa znakomite obrazy Giovanniego Segantiniego, znane z wystaw europejskich mianowicie „Strzyżenie owiec" i „Wbród przez strumień." Obrazy te Matsukata nabył w Medjolanie.

× **Papier z sitowia.** Jak donoszą z Drezna, zakłady papiernicze Muldenthal w Freibergu założyły drugą, wielką fabrykę papieru w Grossenhain pod Dreznem.

Dzienna produkacja tej fabryki wynosić ma 50.000 kilogramówt, po raz pierwszy przytem użyte tu będą do wyrobu papy i papieru dziennikarskiego sitowie i trzcina. Produkcja sitowia i trzciny wynosi w Saksonji około 50.000 ton rocznie, użycie, więc tak obficie rosnącego w Saksonji materjału na wyrób papieru jest — zdaniem prof. Rassowa z Lipska — nowym okresem w fabrykacji papieru, pozwalającym wyzyskać korzystnie materjał, marniejący dotychczas bezużytecznie.

W politechnice warszawskiej otwartą zostanie wystawa prac studentów.

*

W listopadzie b. r. sowjety projektują przez port Nowo-Rosyjsk wywieść 8 miljonów pudów zboża.

*

Minister przemysłu i handlu p. Szydłowski przyjął wycieczkę przemysłowców austrjackich.

*

We Wiedniu bawi incognito Radier, przywódca opozycji chorwackiej.

*

Grupa przemysłowców austrjackich, bawiąca w Warszawie, liczy 25 osób.

*

Przemysłowcy austrjaccy rokują z przedstawicielami rządu polskiego w kwestji polityki cłowej, wywozu i przywozu, oraz w kwestji usunięcia przeszkód w ruchu handlowym.

*

Austrjacki minister skarbu w wywiadzie, udzielonym przedstawicielowi Ajencji wsch. powiedział, że stabilizacja waluty austrjackiej nastapiła wskutek założenia banku emisyjnego.

*

Rząd Rzeszy niemieckiej wydał do ludności obwodu reńskiego i nadruhrskiego odezwę, w której perfidnie mówi o bezprawiu władz francuskich, a oczywiście przemilcza o ohydnych gwałtach, dokonanych przez wojska niemiecka w czasie wojny światowej na okupowanych francuskich terenach.

*

Według oficjalnych enuncjacyj specjalne trudności nasuwa likwidacja biernego oporu na kolejach terytorjów okupowanych.

*

W kołach politycznych uchodzi za prawdopodobną nominacja ambasadora niemieckiego w Paryżu i Brukseli.

MAŁY FELJETON.

Przepłynięcie Atlantyku na małej łódce.

Słynny francuski tennisista Alan Gerbault wypłynał sam jeden z Cannes na małym żaglowcu 9 m. 15 długości i 10 tonn pojemności i po 142 dniach dopłynął do Ameryki. „Chciałem zobaczyć Nowy Jork". powiedział.

Gerbault kupił swój

mały żaglowiec,

Fibrest, przed trzema laty i myślał o tej podróży jeszcze od czasu wojny. Wypłynął z Cannes w kwietniu i tylko kilku przyjaciół wiedziało o tem. Prosił ich o sekret, mówiąc:

— Nie chcę niepokoić mojej rodziny. —

I młody sportsmen puścił się w bajeczną podróż 9000 kilometrową wziąwszy ze sobą mapy morskie i kilka książek ulubionych.

Początek podróży był bez przygód. Dopłynał do Gibraltaru, tam odpoczął, a wkrótce spotkała go burza. Stracił kilka żagli pomocniczych, a

wielki żagiel

pękł na połowę. Potem trafił na wiatry pomyślne i przepłynął spokoinie 2400 kilometrów.

Zapełnił sobie czas rybołóstwem i czytaniem opisów podróży. Nawet przetłumaczył na francuskie kilka dzieł Kiplinga. Ale wkrótce zaczęły się ciężkie przeprawy. Przez kilka tygodni gwałtowne wiatry miotały jego

wątłym statkiem.

Popsuła się pompa i jego kabina napełniła się wodą. Gebrault musiał wylewać wodę wiadrem. Zmoczony do nitki, nie mając nic ciepłego w ustach przez kilka dni, dostał anginy. Wskutek silnej gorączki stracił przytomność.

Ale silna natura zwyciężyła.

Nie skończyły się jednak jeszcze cieżkie chwile. Przez 26 dni musiał wciąż walczyć z burzą. 94-go dnia swojej podróży Gerbault spotkał

parowiec grecki „Byron",

który go zaprowiantował i dał mu chininy. Wkrótce potem spotkał parowiec „Henrieta", który mu dał mięsa i owoców. W 7 dni później ujrzał wybrzeże Ameryki.

Bilans podróży jest wstrząsający:

3 razy był ogarnięty burzą, która zniszczyła przyrządy jego statku. Miał razem 26 dni burzliwych, a bałwany, wdzierające się na pokład, zawsze robiły mu wielkie szkody.

Przytem cierpiał pragnienie: musiał pić wodę deszczową, wyczerpawszy swój zapas.

W czasie podróży Gerbault zjadł 60 funtów konserw mięsnych, 36 paczek mleka skondensowanego 60 funtów cukru, 10 litrów herbaty i 35 funtów sucharów.

Przybywszy do Nowego Jorku, natychmiast poprosił o kąpiel i o zmianę ubrania. Potem przedstawił swoje projekty.

Gerbault ma zamiar sprzedać swój jacht i kupić statek o takim samym tonażu, na którym chce odbyć podróż po morzach południowych.

Alan Gerbault ma 28 lat. Jest to

znakomity sportsmen,

doświadczony żeglarz, który należy również do najlepszych tennistów i często reprezentował Francję w meczach międzynarodowych. W czasie wojny odznaczył się jako awiator — wywiadowca. Był 7 razy wymieniany w rozkazie do armii i zbił kilka aeroplanów nieprzyjacielskich.

Jego zalety sportowe, zimna krew i energja pozwoliły mu osiągnąć rekord jedyny..

Porównać go można chyba z kapitanem Tomaszem Dreke, który w roku 1918 przepłynął Atlantyk na statku 10 metrowym, ale trzeba dodać, że on miał motor żaglowy, podczas gdy Gerbault miał tylko żagiel.

Jak uczynić trwałem szczęście małżeńskie?

Ciekawe uwagi dla wszystkich mężów.

Jedno z pism angielskich rozpisało ankietę na temat: „Na czem opiera się szczęście w małżeństwie?"

Na zapytanie te nadesłano setki odpowiedzi. Najbardziej interesującą z nich brzmiała mniej więcej, jak następuje:

„Sekret szczęśliwego pożycia małżonków polega na tem, że mąż od czasu do czasu odsłania nowe, nieznane dotychczas jego żonie, strony charakteru: Kobieta musi być czasem zaskoczoną.

Monotonja życia wpływa zabójczo na barometr małżeński, burze i wstrząsy rozumnie zaaranżowane przez mężczyznę znakomicie oczyszczają atmosferę alkowy małżeńskiej.

Ten moment, w którym kobieta zaczyna ziewać przed udaniem się na spoczynek — stanowi groźny symptom, mąż niezwłocznie powinien na to zareagować.

Niech bawi żonę interesującą lekturą, niech w sekrecie przed nią nauczy się grać na jakimś miłym instrumencie i sprawi jej w ten sposób niespodziankę! Niech robi co chce, byle nie pozwolił żonie nudzić się."

Tyle mówi Anglik.

Niewątpliwie, stosując się do zachwalanych przez niego metod, można przeżywać miodowe miesiące w 10 lat po ślubie, o ile, oczywiście małżonkowie się do tego czasu . . . nie rozwiodą.

Kącik dla pań.

Jak się ubierają te najmłodsze?

Współczesne, najmłodsze „damy", pomiędzy 6—14 rokiem życia nie pozwalają się obecnie tak łatwo zapędzić do dziecinnego pokoju. Na letniskach i w nadmorskich miejscowościach kąpielowych te pączki kobiece roztaczają na deptakach cały przepych swoich letnich toalet. Każda mamusia musi troszczyć się o to, ażeby mała Zosia, lub Mania nie została zaćmioną przez swoje przyjaciółki ubrane według ostatniej mody. Sukienki dziewczęce są w ostatnich latach tak krótkie, że spódniczka kończy się tuż ponad różowemi kolankami. „Paniers" plisowania i hafty charakteryzujace toalety małych dam przypominają najpiękniejszy okres rozkwitu Rococo. W pół okrągłe kołnierzyki z muślinu, piki lub batysty tworzą bardzo efektowne ramy dla smukłych szyjek podlotków. Letnie suknie dziewcząt utrzymane są przeważnie w barwach świeżych owoców: brzoskwiniowe jedwabie, malinowe muśliny, pomarańczowe markizety. Zgrabne jumpry do białych plisowanych spódniczek służą do celów sportowych. Na ogół ubranie młodszej generacji nie ustępuje zupełnie w cenie toaletom starszych roczników.

Sprawy społeczno-gospodarcze.

Obrady Komitetu ekonomicznego.

W Warszawie obradował Komitet Ekonomiczny zwołany natychmiast po powrocie ministra skarbu p. Kucharskiego. Wniosek M. Rolnictwa o tymczasowym ustaleniu kontyngentów eksportowych żyta i jęczmienia na skutek żądania Min. Przemysłu i Handlu został zdjęty z porządku dziennego. Będzie on przedmiotem obrad następnego posiedzenia.

Zboże rosyjskie.

Rząd sowiecki przygotowuje się do eksportu wielkiej ilości zboża bez względu na tegoroczny urodzaj. Projektuje się eksport 200 do 250 miljonów pudów zboża, tj. prawie połowę eksportu przedwojennego. W związku z tem rząd sowiecki doprowadza do porządku powiaty, zwlaszcza południowe oraz rozważa sprawę skierowania eksportu zboża przez Polskę.

Cło na dzieła sztuki.

Departament ceł wyjaśnia, że wszelkie obrazy, sztychy, portrety, rysunki, mapy, albumy itp. wykonane na papierze sposobem nieręcznym, a drukarskim lub fotografcicznym podlegają opłacie cłowej według rozporządzenia 178 p. 1 lit. b. taryfy celnej. Czerepy szamotowe (kawałki rozbitych mufli i naczyń szamotowych) używane po rozdrobnieniu lub zmieleniu, jako materjał do wyrobu cementu szamotowego, według poz. 65 p. 1., opdlegają opłacie cłowej narówni z glinami budowlanemi oddzielnie niewymienionemi.

Z przemysłu papierniczego.

Wobec niedostatecznie rozwinietego przemysłu papierniczego w Polsce, powstało kilka konsorcjów mających na celu rozbudowę i ulepszenie metod produkcji tego przemysłu.

Umowa handlowa polsko-węgierska.

Rząd węgierski zamierza w najbliższej przyszłości nawiązać zerwane rokowania z rządem polskim w sprawie zawarcia umowy handlowej.

Produkcja przemysłu włókienniczego.

Produkcja przemysłu włókienniczego w Polsce wynosi w przybliżeniu: przemysł bawełniany uruchomił 147 proc. przędzalń w stosunku do ich ilości przedwojennej, wyrabiając obecnie około **78.740 ton tkaniny;** przemysł wełniany uruchomił **85 proc.** wrzecion zgrzebnych oraz **63.6 proc.** wrzecion czesankowych w stosunku do ich ilości przedwoennej wyrabiając około **27.300 ton tkaniny.**

Bank Emisyjny w Argentynie

projekt utworzenia banku kolonizacyjnego w Argentynie. Zadaniem banku byłoby udzielanie daleko idącego kredytu kolonistom w postaci zakupna dla swoich gruntów, zaopatrzenia w inwentarz, maszyny rolnicze itd. Głównymi inicjatorami banku kolonizacyjnego są p. Włodzimierz Gałecki, prezes stowarzyszenia „Wolna Polska" i adwokat argentyński dr. Paz. Projekt banku kolonizacyjnego M. S. Zagr. w Warszawie potraktowało jako rzecz nierealną.

Handel Polski z Rosją i Ukrainą.

Przywóz do Polski z R. S. F. S. R. Białorusi i Ukrainy od dnia 1 stycznia do 28 maja br. wynosił: 415 wagonów wagi **4.769.895 klg.**

Przywożono następujące towary:

Puch i pierze, chmiel, olejki do destylacji spirytusowej, skóry, trawy lecznicze, włosie końskie, klepki, szmelc stalowy, kiszki zwierzęce, szczecine sutra, szpagat, konopie i wyroby rekodzielnicze.

W tym samym okresie czasu wywieziono z Polsk. i przywieziono tranzytem przez Polskę: **567 wag mąki — 5.389.634 klg.** przeważnie następujących **artykułów:** farby anilinowe, naczynia emaljowane, towary farmaceutyczne, wyroby metalowe, przędze, bawełny, ekstrakty garbnicze, części automobilowe, parafinę, sodę, saletrę, maszyny rolnicze, kasy, widły, pługi, towary chemiczne, galanterję i materjały kancelaryjne.

Z przemysłu wyrobów emaliowanych.

W Katowicach odbył ysię obrady zjazdu przedstawicieli przemysłu wyrobów emaljowanych. Na zjazd przybyło z całej Rzeczypospolitej Polskiej kilkunastu prezesów zarządów i dyrektorów fabryk. W obradach brał udział przedstawiciel ministerjum przemysłu i handlu, p. Szwander. Omawiano sprawę zwiększenia wywozu naczyń emaljowanych za granicę dla utrzymania w ruchu fabryk. Myślą przewodnią obrad bya sprawa zorganizowania Związku fabryk. Głównymi odbiorcami zagranicznymi były dotychczas Rumunja i kraie bałtyckie. Przyszły związek miałby dążyć do skierowania wywozu do Azji i Ameryki Południowej, gdzie przed wojną kilka fabryk polskich miało licznych odbiorców. Związek będzie również starał się wyrabiać naczynia tylko z blach krajowych. — Obrady zjazdu prowadzone będą za dwa tygodnie w Warszawie.

Zakaz wywozu ziemniaków.

Warszawski korespondent „Republiki" telefonuje: Do Warszawy nadeszły wiadomości o trudnem położeniu aprowizacynym na Górnym Śląsku, co zniewoliło władze regulujące sprawę wwozu i wywozu do wydania zarządzeń zakazujących na pewien okres czasu wywozu z Polski ziemniaków. Chodzi o to, by Górny Śląsk mógł się przez ten okres zaopatrzyć w ziemniaki.

Likwidacja własności niemieckiej.

W nr. 211 „Monitora Polskiego" zamieszczono obwieszczenie prezesa Głównego Urzędu Likwidacyjnego, zapowiadającego przymusową sprzedaż następujących nieruchomości:

1. nieruchomość miejska w Nowem, Rynek 29, z apteką i posiadłaścią rolna w Bochlinie obszaru 6-ciu morgów i w Trylu obszaru 18 morgów. 2. nieruchomość miejska w Chełmnie z drogerją i apteką; 3. nieruchomość w Tczewie, ulica Gdańska 6 z apteką; 4. nieruchomość miejska w Lidzbarku, Stare Miasto nr 23 wraz z apteką; 5. nieruchomość miejska jednopiętrowa w Raszkowie przy Rynku z apteką; 6. nieruchomość miejska jednopiętrowa w Ryczywole, w Rynku 29 z apteką.

Oferty należy składać do Komitetu Likwidacyjnego w Poznaniu do dnia 18 października br., gdzie również można zaciągnąć bliższych informacyj.

Przemysł pomorski na Targach Wschodnich we Lwowie.

(Wywiad z dyrektorem fabryki „Unia" p. Czarlińskim).

Targi Lwowskie, szeroko omawiane w prasie i snujące się na ten temat różne rozważania i rozbieżne spostrzeżenia, zniewoliły nas do poinformowania się w sferach przemysłowych Pomorza i usłyszenia zdania zainteresowanych kół co do znaczenia, zadania Targów w przyszłości i co do efektu tegorocznych Targów.

Dzielimy się z naszymi Czytelnikami temi informacjami, jakchich udzielił naszemu współpracownikowi dyrektor fabryki „Unia" p. Czarliński. —

Redakcja.

Grudziądz, 28. września,

Uprzedzony telefonicznie o moim przybyciu, dyr. fabryki „Unja" p. Czarliński i poinformowany, w jakiej przybędę sprawie, na wstępie zaraz, w myśl nieprzestrzeganej w Polsce zasady „Czas to pieniądz" dzieli się ze mną wrażeniami, wyniesionemi z ostatnich Targów Lwowskich. —

— Słowem, pan dyrektor odniósł wrażenie z Targów niekorzystne? — zapytuję rozmówcę, który zdążył już kilkoma wyrazami rzucić właściwe tło, na jakim tegoroczne Targi się rozwijały. —

— Minus, bezwzględnie minus — jest jedynym efektem tegorocznych targów. Zapewne dużo na to wpłynęły warunki natury wewnętrznej, od nas niezależnej, w każdym wypadku ogromna część winy spoczywa tu w nas samych, w wadliwej organizacji, nie zorjentowaniu się w konjunkturze rynku handlowego. Musi pan zrozumieć, że mniej więcej w tym samym czasie podobne targi miały miejsce w Czechach, Rumunji, w Rosji co niekorzystnie odbiło się na frekwencji gości zagranicznych.

— Konstatuję, panie dyrektorze rozbieżność między tym, co p. dyrektor mówi, a co rozgłaszają ajencje telegraficzne i prasa donosząc o wielkim napływie gości zagranicznych na targach lwowskich.

W odpowiedzi uprzejmy mój interlokutor uśmiecha się nieznacznie i mówi:

— Reklama, proszę pana, tylko pusta reklama, niezgodna z faktycznym stanem rzeczy.

Zastrzegam się, że nie kwestjonuję potrzeby racjonalnej reklamy, jest ona niezbędna, ale reklama rozwijana w tym stylu, jak to zarząd Targów lwowskich przedsięwziął, chybia celu i przynosi tylko straty. Targi wschodnie jest to coś tak poważnego, że tromtradrackość nie na miejscu i nie licuje się z misją społeczno-handlową, jaką odgrywać winny w życiu naszym Targi Lwowskie.

Dziś idę na lep jaskrawej reklamy, a jutro już jestem ostrożny.

— Czytało się, panie dyrektorze, w prasie lwowskiej a także w prasie całej Polski, że jednak na Targach Wschodnich bawiła moc cudzoziemców.

— Tak, możliwe, ale gość zagraniczny. kupiec nie bawi na targach, on kupuje, zawiera tranzakcje, a tymczasem goście, którzy byli na targach, to jak słusznie pan zauważył, tylko, bawili, bowiem były to przeważnie wycieczki turystyczne studentów, profesorów itp. którzy jednak ruchu handlowego nie ożywią i są elementem dla targów nie istotnym, lecz czynnikiem drugorzędnym.

— Jak dalece zaangażowała się na Targach Lwowskich firma, którą p. dyrektor reprezentuje.?

— Zaangażowanie się nasze na Targach nie stoi w prostym stosunku do efektu, jakiego się spodziewać należało W branży rolniczej nie dokonano poważniejszych obrotów. Przyczyna tego zapewne kryje się w braku gotówki i w tym, że dziś rolnik, którego produkty nie równoważą się cennikowo z parytetem złota, przestaje i obywa się tem, co posiada, ne zdradzając skłonności do nabywana narzędzi rolniczych, które są jednak drogie.

— Dlaczego?

— Zupełnie naturalne, węgiel a właściwie koks, który sprowadzamy do naszej odlewni pochodzi z Angiji, lub z Czech a więc z państw, o wysoko wartościowej walucie. Stąd mamy dysproporcję między tym co rolnik weźmie za zboże, a co musi zapłacić za narzędzia rolnicze.

— Czy fabryka „Unja" na terenie Targów Lwowskich spotkała się z konkurencją fabryk z innych dzielnic?

— Konkurencji nie mogło być bo nie było obrotu handlowego, gdyby natomiast konkurencja była, to jednak zakłady nasze mają już ustaloną markę nie tylko krajową ale i zagraniczną. Zresztą reprezentujemy w Polsce największą fabrykę, której specjalnością są tylko narzędzia rolnicze. W Poznaniu a możliwe i w Polsce całej są zakłady przemysłowe większe niż nasze, ale produkcja i jej rodzaj jest różnolity, kiedy tymczasem my wyłącznie poświęcamy swe siły na wytwórczość narzędzi rolniczych i w ich udoskonalaniu robimy znaczne postępy. — Jako fabryka o zakroju ściśle rolniczym „Unja" jest bez kwestji największa w Polsce.

— Więc p. dyrektor przyszłość Targów Lwowskich widzi w barwach niekorzystnych dla przemysłu pomorskiego?

— Tego nie mówię, chcę tylko zaznaczyć,, że o ile i przyszłe Targi nie mają chybić celu, muszą organizacyjnie stanąć na wyższym poziomie, musi się ustabilizować nasze życie gospodarcze, nastąpić uzdrowienie warunków naszego życia ekonomicznego, bo w tej postaci i w tych warunkach, jak w tym roku Targi Lwowskie nie spełniły nawet dziesiątej części swego zadania.

Ażeby przemysł mógł zdrowo się rozwjać, żeby mógł zawierać tranzakcje z zagranicą państwo nasze musi bezwzględnie uzdrowić te stosunki chore, jakie panują w naszem życiu przemysłowym dzięki chybionej i nieraz szkodliwej polityce skarbowej i wskutek całego szeregu ograniczeń, podcinających nasz przemysł.

Ale wchodzimy już na temat obszerniejszy, który poruszyć będziemy mogli przy sposobności, o ile pan redaktor zechciałby zainteresować się temi niezdrowemi warunkami. w jakich nasz przemysł się rozwija. (S.)

Ameryka potrzebuje jeszcze rąk roboczych

Więc pocóż ograniczenia emigracyjne?

W związku z systematycznem ograniczeniem kwoty (ogólnej ilości rocznej emigrantów puszczanych do Ameryki) emigracyjnej przez władze amerykańskie, dowiadujemy się ze źródła urzędowego, że **brak sił roboczych w Stanach Zjednoczonych** nietylko nie ustaje, lecz **stale się wzmaga.**

Dotyczy to głównie metalowców i Górników w Pittsburgu i robotników rolnych w całej Pensylwanji zachodniej.

Wycieczka Polaków z Prus Wschodnich w Polsce.

Z pobytu rodaków naszych z Warmji w Krakowie.

Wycieczka Polaków z Warmji bawiła ostatnio przez jeden dzień w Krakowie. W wycieczce bierze udział kilkadziesiąt osób. t

Goście zwiedzili zabytki miasta Krakowa oprowadzani przez członków komisji przyjęcia. Wieczorem podejmowano gości w refektarzu OO. Franciszkanów, przyczem wygłoszono szereg przemówień.

Na srebrnym ekranie.

„Ludzie Mroku" piękny i interesujący dramat, który potrafi zainteresować szerokie warstwy „kinomanów" wyświetla „Orzeł".

Kino „Apollo" wystawia piękny dramat, zaprawiony sentymentem i nutą prawdziwego tragizmu.

Ponadto niezła jednoaktówka „Modna miłość".

„Corso' daje dwie frapujące nowości.

Drukarnia Pomorska Tow. Akc. Grudziądz.
Redaktor odpowiedzialny L. Sobociński.

Obwieszczenie

Powiatowej Kasy Chorych w Grudziądzu.

Rada Kasy na posiedzeniu swem dnia 26 września 1923 r. uchwaliła na podstawie art. 66 lit. e, oraz zgodnie z art. 21 ust. 2 ustawy z dnia 19. 5. 1920 r. o obowiązkowem ubezpieczeniu na wydadek choroby (Dz. Ustaw 1920 nr. 44) dalszą zmianę wzgl. uzupełnienie statutu Kasy Chorych a mianowicie dalsze rozszerzenie grup zarobkowych stosownie do wzrostu drożyzny i zarobków ubezpieczonych.

Niniejsza zmiana statutu obowiązuje od dnia 2-go września 1923 r.

od której to daty Kasa oblicza składkę i wypłaca zasiłki według niżej podanej tabeli.

TABELA

obliczenia składek i zasiłków pieniężnych obowiązująca od 2-go września 1923 r.

Zarobek miesięcznie (aż do włącznie) mk.	Zarobek tygodniowo (aż do włącznie) mk.	Zarobek dziennie (aż do włącznie) mk.	Płaca ustawowa wynosi dzien. mk.	Grupa zarobkowa	Składka tygodniowa $6^1/_2$ % płacy ustaw.: razem mk.	Składka: dla członka mk.	Składka: dla pracodawcy mk.	Zasiłek pieniężny wynosi dzien. mk.	Zasiłek domowy za czas pobytu w szpitalu: dla utrzymujących rodzinę dzien. mk.	Zasiłek domowy: dla samotnych dzien. mk.	Zasiłek pogrzebowy: dla członków mk.	Zasiłek pogrzebowy: dla rodziny członka mk.
Grupa zarobkowa od 5—16 skreślono.												
250000	60000	10000	9300	17	4231·50	1692.60	2538.90	5580.—	2790.—	930.—	195300.—	97650.—
285000	68400	11400	10700	18	4868 50	1947 40	2921.10	6420.—	3210.—	1070.—	224700.—	112350.—
325000	78000	13000	12200	19	5551·—	2220.40	3330.60	7320.—	3660.—	1220.—	256200.—	128100.—
375000	90000	15000	14000	20	6370·—	2548.—	3822.—	8400.—	4200.—	1400.—	294000.—	147000.—
425000	102000	17000	16000	21	7280·—	2912.—	4368.—	9600.—	4800.—	1600.—	336000.—	168000.—
500000	120000	20000	18500	22	8417·50	3367.—	5050 50	11100.—	5550.—	1850.—	388500.—	194250.—
575000	138000	23000	21500	23	9782·50	3913.—	5869 50	12900.—	6450.—	2150.—	451500.—	225750.—
650000	156000	26000	24500	24	11147·50	4459.—	6688.50	14700.—	7350.—	2450.—	514500.—	257250.—
750000	180000	30000	28000	25	12740·—	5096.—	7644.—	16800.—	8400.—	2800.—	588000 —	294000.—
850000	204000	34000	32000	26	14560·—	5824.—	8736.—	19200 —	9600.—	3200.—	672000.—	336000.—
950000	228000	38000	36000	27	16380·—	6552.—	9828.—	21600.—	10800.—	3600.—	756000.—	378000.—
1050000	252000	42000	40000	28	18200.—	7280.—	10920.—	24000.—	12000.—	4000.—	840000.—	420000.—
1150000	276000	46000	44000	29	20020.—	8008.—	12012 —	26400.—	13200.—	4400.—	924000.—	462000.—
1250000	300000	50000	48000	30	21840.—	8736.—	13104.—	28800.—	14400.—	4800.—	1008000.—	504000.—
1375000	330000	55000	52500	31	23887.50	9555.—	14332 50	31500.—	15750.—	5250.—	1102500.—	551250.—
1500000	360000	60000	57500	32	26162.50	10465.—	15697.50	34500.—	17250.—	5750.—	1207500.—	603750.—
1625000	390000	65000	62500	33	28437 50	11375.—	17062.50	37500.—	18750.—	6250.—	1312500.—	656250.—
1750000	420000	70000	67500	34	30712.50	12285 —	18427.50	40500.—	20250.—	6750.—	1417500.—	708750.—
1875000	450000	75000	72500	35	32987.50	13195.—	19792.50	43500.—	21750.—	7250.—	1522500.—	761250.—
2000000	480000	80000	77500	36	35262.50	14105.—	21157.50	46500.—	23250.—	7750.—	1627500.—	813750.—
2250000	540000	90000	85000	37	38675.—	15470.—	23205.—	51000.—	25500.—	8500.—	1785000.—	892500.—
2500000	600000	100000	95000	38	43225.—	17290,—	25935.—	57000.—	28500.—	9500.—	1995000.—	997500.
2750000	660000	110000	105000	39	47775.—	19110.—	28665.—	63000.—	31500.—	10500.—	2205000.—	1102500.—
3000000	720000	120000	115000	40	52325.	20930.—	31395.—	79000.—	34500.—	11500.—	2415000 —	1207500.—
3250000	780000	130000	125000	41	56875.—	22750.—	34125.—	75000.—	37500.—	12500.—	2625000.—	1312500.—
3500000	840000	140000	135000	42	61425.—	24570.—	36855.—	81000.—	40500.—	13500.—	2835000.—	1417500.—
ponad 3500000	ponad 840000	ponad 140000	150000	43	68250.—	27300.—	40950.—	90000.—	45000.—	15000.—	3150000.—	1575000.—

Podając powyższe wszystkim interesowanym do wiadomości, wzywa się równocześnie pp. pracodawców na mocy § 14 statutu **aby w przeciągu 6ciu dni** od daty ogłoszenia niniejszego zgłosili Kasie wzgl. odnośnej filji Kasy zarobek tych pracowników, których dochód przekracza dziennie mk. 40.000,— lub tyg. 228.000,— lub mies. 950.000,— mk. celem przeniesienia ich z d. 2. IX. r. b. do odpowiednich grup zarobkowych.

W razie gdy przemeldowanie ubezpieczonych w wyżej wykazanym terminie nie nastąpi, Kasa zaliczenie ubezpieczonych uskuteczni sama na podstawie przeciętnych zarobków miesięcznych i ewent. reklamacje z tego wynikające uwzględniać nie będzie.

Grudziądz, dnia 28 września 1923 r.

Zarząd Powiatowej Kasy Chorych:

Miedzianowski, dyrekter **Barańczak,** przewodniczący.

O R Z E Ł

TEATR SWIETLNY VARIETE

DZIŚ I W NIEDZIELĘ
dramat sensacyjny polskiej wytwórni

LUDZIE MROKU

W niedzielę o godzinie 2-ej **przedstawienie dla dzieci**
UWAGA: W dnie zmiany programu poniedziałek i czwartek 2 przedstawienia o godz nie 6-tej i 8-mej

---

Pługi parowe

kompletne garnitury gotowe do órki.

Pługi 4, 5 i 6 skibowe antibalance
korzystnie ze składu na sprzedaż.

Części zapasowe stale na składzie.

Centrala Pługów Parowych T. z o. p.

Fabryka maszyn [6645

Poznań Z. 3. Adres telegr. „Centropług". Tel. 41-52 21-21.

Kapustę

białą obraną kupuje w ładunkach wagonowych

Pomorska Fabryka Kwaszenia Kapusty i Konserw Ogórczanych
Chełmno (Pomorze), właśc.: Leon Jeszke.
6650 Telefon 47. Adres telegr.: „Eljot".

Nie sprzedawajcie!! żelaza!!
nie przekonawszy się wpierw, że najwyższe ceny płaci [7536
A. Cafft, Koszarowa 5/9.
Telefon 506.

Poszukuję starszej

Ekspedjentki

z dłuższą praktyką do oddziału bielizny.
Tylko pierwszorzędna siła zostanie uwzględniona. [6639

C. M. Powałowski

Największy specjalny dom artykułów męskich, bielizny i garderoby męskiej.
ul. Toruńska Nr. 4.

Do P. T. Myśliwych!!

Skład broni i amunicji

Hipolit Pinowski, Grudziądz
Groblowa nr. 56/58
posiada na składzie
nowe dubeltówki, pojedynki, karabinki, flobery, pistolety automatyczne i rewolwery, amunicję i przyb.

Towar pierwszorzędny w żadanej ilości, natychmiastowa dostawa dla klubów i kółek myśliwskich. Na zapytania listowne lub telegraficzne odpowiadam odwrotną pocztą. Przy składzie czynny **zakład puszkarski Jana Ossowickiego**. O zwiedzenie składu uprasza właściciel
7902 **H. Pinowski.**

Fabryka Pończoch

Lucjan Stetkiewicz
Grudziądz, Groblowa (Pl. Kąpiel.)
(przy moście, naprzeciw gimn. żeńskiego)
wyrabia znanej dobroci
swetry damskie wełn. oraz skarpety i pończochy wełn. i baweln.
od najdroższych do najtańszych w najrozmaitszych kolorach i polecam takowe w wielk. wyborze po cenach bezkonkur.

Sprzedam

Koń oficerski jasny kasztan do 170 cm. wysoki, lat 6, dobrze ujeżdżony i spokojny na sprzedaż. **Kupię powózkę** lekką używaną parokenną lub jednokonną za złote polskie. Zgłoszenia **Szw. K. M. 18 pułku ułanów pomorskich Grudziądz** (fort ks. Mestwina). [7894

Na sprzedaż:
meble używane, kanapa, stół, krzesła, szyfonierka, bufet i inne rzeczy. [7899
Moniuszki 6, I piętro

Duża wanna do sprzedania. Laskowski Bracka 7, I. [7906

DOM

2 piętra, do sprzedania 8 lokatorów, bez żadnych długów. Wiadom. ul. Mickiewicza nr. 18.
Makowska.

D O M
2 piętrowy, bez długu, hipotecznego zaraz okazyjnie sprzedam. [7910
ul. Forteczna nr. 12a.
Kolanowski.

Kompletna
parowa młockarnia 7904
z powodu urządzeń elektrycznych na sprzed.
Paczkowski
Gardeja Pomorze.

Sprzedam
natychmiast zupełnie nową
Sypialnię i kuchnię
za trzydzieści miljonów.
Zgł. do Głosu. Pom. pod nr. 7918.

Piec żelazny
łóżko z mater. i bez, obrazy, zegarek damski złoty 14 k. sprzeda
Rybicki. Forteczna 17

Kupno

Kupujemy każdą ilość
starego metalu i mosiądzu
płacąc najwyższe ceny dzienne
Najdrowski & Cerafiski
GRUDZIĄDZ,
ul. Chełmińska 1.
Hurt. 6578 **Detal.**

Posady

Książkowej
poszukuje 6657
zaraz lub od 1. 10 r. b.
St. Bronikowski
Fabryka likierów.

Książkowa
dzielnie pracująca, potrzebna zaraz
L. Gołębiewski
Grudziądz, Rynek.

Chłopiec biurowy
może się zgłosić
Młyny Grudziądzkie „Cerealia" Spółka Akcyjna
Dworcowa 49. 6667

Pomocnika fryzjerskiego
I siłę, poszukuje natychmiast **Kubicki,**
Lipowa 3. 7915

Poszukuje uczciwą i porządną **SŁUŻĄCĘ**
Cysarska, Nadgórna 48.

Poszukuje się
na dłuższy okres czasu do Brodnicy (Pomorze) celem zastępstwa
dentystę lub dentystkę
Łask. zgłoszenia z załączeniem fotografji, podaniem wymagań, oraz odpis. świadectw uprasza **dentysta**
Alfons Lugiewicz
Brodnica.

Młynarz
dzielny, z 25 letnią praktyką posz. stałej **posady**
Zgł. do eksp. Głosu Pomorskiego Grudziądz pod nr. 7917.

Pomocników malarskich
i strycharzy poszukuje
P. Marschler
Plac 23 Stycznia nr. 18.

Mieszkania

Zamienię
mieszkanie
3 pokoje i kuchnię w Grudziądzu na 1 duży pokój z kuchnią w Warszawie w śródmieściu. Łask. zgłosz. do eksp. Głosu Pom. pod nr. 7908.

Dobrze umeblow. pokój
wynajmę mężczyźnie z lepszych sfer.
Koszarowa 8, I. p. na l.

Mieszkanie
3 pokoje i kuchnia w Grudziądzu poszukuję, każdy żądany czynsz chętnie się zapłaci.
Oferty do Głosu Pomorsk. pod nr. 7910.

Zguby

Zgubiłem portfel
z książeczką wojskową. Proszę zwrócić za wynagrodzeniem pod Adr. **Jan Müller,** Radzyn powiat Grudziądz.

Różne

WAPNO
rozgrzewa ziemię, wpływa na roślinność, poprawia oraz podnosi jakość i ilość ziarn, wydaje mocną i długą słomę.
WAPNO
wzbogaca ojców i synów.
WAPNO
dostarczamy natychmiast w każdej ilości. (5420
Bracia Schlieper
Hurtownia materj. budowl.
Tel. 306 Bydgoszcz Tel. 361

Poszukuję próżnych ubikacji
do założenia hurtowni.
Zgłosz. do eksp. Głosu Pomorskiego pod nr. 7898.

Węgiel
Torf, Drzewo
Naftę
Oleje, Smary
poleca najtaniej
DOM HANDLOWY
Bracia Rosińscy
Grudziądz,
Trynkowa nr. 3a
tel. 81. [6673

Dziewczynkę
8 tygodni starą, zdrową, odda się za własną. Informacji udzieli **Lisakowska,** ul. Nadgórna 17. [7879

Człowiek
z wykształceniem szuka partnerki do gry w szachy. Zgł. do eks. Głosu Pom. pod 7911.

BANK LUDOWY
Sp. z odpowiedzialn. nieogran.
Założony w roku 1890.
GRUDZIĄDZ, ul. Józ. Wybickiego 31.
Załatwia zlecenia bankowe, Przyjmuje wkładki i oszczędn. i oprocentowuje wedł. umowy 31A
Zakupuje waluty zagraniczne, złote, srebrne i papierowe.
Udziela pożyczki
na zastaw przedm. złotych i srebrnych

Poszukujemy do naszego biura technicznego
młodszego rysownika
oraz do naszego biura kalkulacyjnego
młodszego człowieka
władającego językiem polskim i niemieckim w słowie i piśmie. Łaskawe **zgłoszenia** z podaniem dotychczasowej działalności oraz wysokości pensji uprasza się przesłać do Ekspedycji „Głosu Pomorskiego pod **nr. 6653.**

Przy obecnej szalejącej drożyźnie

zapewniamy, że gdyby ceny naszych towarów nie okazały się o połowę tańsze od cen rynkowych, przyjmujemy z powrotem.

Towary wysyłamy bez zadatku po otrzymaniu adresu Dziesiątki tysięcy osób przekonało się, że najtańszem źródłem zakupu jest

„WARSZAWSKA KONKURENCJA"

dowodem czego świadczą tysiące listów napływających z gorącemi podziękowaniami za solidność i taniość towarów.

Resztki na ubrania i kostjumy.

Resztki nasze nadają się na śliczne męskie ubrania, kostjumy damskie. Resztki te są z materjałów ubraniowych, pierwszorzędnych fabryk, pełnej szerokości we wszystkich kolorach.

Cena za 3 metry gat.			I.	mk.	675.000
„	„ 3	„	II.	„	990.000
„	„ 3	„	III.	„	1.350.000
„	„ 3	„	IV.	„	1.650.000
„	„ 3	„	V.	„	2.100.000

Na żądanie Klijenta dodajemy pełny komplet podszewki pod marynarkę, kamizelkę, spodnie, kieszenie i do rękawów po 325.000, wyższego gatunku po 400.000 i 450.000 mkp.

Polecamy po starych cenach bostony na czarne lub granatowe ubrania. Boston I. 475.000, II. 600.000, III. 800.000, IV. 1.000.000 za mtr.
Kamgarny krajowe, bielskie i angielskie, bardzo wysoki gatunek we wszystkich kolorach, gatunek „A" 400.000, gat. „B" 550.000, gat. „C" 750.000 i „D" 900.000 i 1.200.000 mkp. za metr.
Weloury na palta jesienne i zimowe, czysto wełniane, z lewej strony krata, pierwszorzędne gatunki po mkp. 500.000, 750.000, 900.000, i 1.000.000 mkp. za metr.
Zamsze na damskie palta płaszcze lub jesionki czysto wełniane, jedwabiste miękkie po 1.000.000 i 1.300.000 mkp. za metr.
Garbadina specjalnie na damskie kostjumy mkp. 350000 i 750000 za metr.
Plusz angielski bardzo efektowny na damskie palta i płaszcze trwały na dziesiątki lat po 1300000 i 1500000 za mtr. (na płaszcz potrzeba 3¼ metra).
Resztki na kupony spodniowe. Czarne tło w białe paski do ubrań wizytowych po 250000 i 400000 mkp.
Kamgarnowe po 600000, 770000 i 1200000 mkp.
Struks specjalnie do konnej jazdy, kolor wojskowy lub piaskowy. Cena za 1 metr najwyższego gatunku 1000000 i 1300000 mkp.

Gotowe ubiory.

Ubrania gotowe z dobrego modnego materjału we wszystkich kolorach po 1200000, 1500000, 1900000, 2500000 i 4000000 mkp.
Spodnie gotowe gat. I. 475000, 550000, 700000 i 900000 mkp.
Spodnie „Struksy" do konnej jazdy po 1300000 i 1500000 mkp.
Palta-jesionki z dobrych materjałów, fasony ostatniej mody. Cena mkp. 1500000, 2000000, 2500000 i 3200000 mkp.
Kurtki kryte watą pierwszej jakości po 900000 i 1400000 mkp.
Suknie jedwabne trikotinowe z jedwabnej trikotiny 600000 i 700000 mkp.
Materjał pluszowy w prążki, różne kolory po 240000 i 270000 mkp. za metr.
Szewioty damskie najlepszego wyrobu, podwójnej szerokości we wszystkich kolorach po 125000, 160000 i 185000 mkp.
Materjał „Trykotina" we wszystkich najmodniejszych kolorach, odcinek na całą suknię 600000, na bluzkę 300000 mkp.
Płótno na bieliznę, pościel, wsypy, podszewki i t. p. 60000, 75000, 90000 i 97000 za metr.
Sztuczka 17 mtr. 1100000, 1300000, 1500000 i 1700000.
Zefiry na koszule 60000, 75000, 85000 mk.
Prześcieradła białe (rozm. 2 metry) po 150000 i 180000 mk. za mtr.
„Tyk" na wsypy najlepszego gatunku, gwarantowane, nieprzepuszczające pierzy 75000, 85000 i 95000 mk. za metr.
Oxford pościelowy na poszwy do pierzyn i powłoki w kraty i kwiaty po 70000, 85000, i 90000 mk. za metr.
Cajgi bardzo trwałe i praktyczne po 60000 i 80000 mk. podwójnej szerokości, najlepsz. gatunku po 120000, 160000 i 200000 mk. za mtr.
Flanele gładkie 70000, 80000 i 90000 mk.
Flanele francuskie w ładne desenie 80000 i 100000 mk.
Baje na kaftany i halki 150000 i 185000 mk. za metr.
Obrusy białe w desenie duże na 6 osób po 250000 i 350000 mk.
Ręczniki waflowe trwałe w praniu od 60000 do 90000 mk.
Ręczniki gładkie od 80000 do 100000 mk.
Dymka biała na kalesony 85000, 100000, 110000 mk.
Surówka (metkal) biała i kremowa 60000, 70000 i 80000 mk. za metr.
Chusteczki do nosa białe i kolorowe 200000, 250000 mk. za tuzin.
Chustki duże zimowe ciemne 450000, 600000 i 750000 mk.
Chustki duże zimowe puszyste, śliczne desenie w różnych kolorach 800000, 1200000, 1500000 i 1800000 mk.
Kołdry pluszowe czysto wełniane, desen. puszyste z powodu swych kolorów i deseni są ozdobą sypialni po 950000 i 1200000 mk. Takie same ciemne bez deseni ze szlakiem po 400000, 750000 i 900000 mk.
Kapy na łóżka pikowe kolorowe w ładne desenie po 300000 i 350000 mk.
Kołdry watowe, kryte satyną, największy rozmiar, po 1000000 i 1300000.
Koszule męskie zefirowe dzienne, modne desenie z mankietami i kołnierzykami 325000 i 375000.
Gotowe koszule nocne 200000 i 250000 mk.
Kalesony męskie 125000, 175000 i 250000 mk.
Spódniczki (halki) batystowe z koronkami i wstawkami po 130000 mk.
Reformy damskie białe, czarne i kolorowe po 90000 mk.
Koszule damskie batystowe z koronkami i wstawkami po 225000 mk. i 300000 mk. za sztukę.

Towary wysyłamy natychmiast po otrzymaniu zamówienia za zaliczką pocztową bez zadatku (płaci się przy odbiorze). Za przesyłkę i opakowanie oblicza się podług taryfy pocztowej 20000 mk.

Bez wszelkiego ryzyka!!!

Kupujący obsolutnie nie ryzykuje, gdyż jeżeli towar się nie podoba, przyjmujemy z powrotem i zwracamy pieniądze.

Zamówienia prosimy adresować:

Do Warszawskiego Składu Fabrycznego
Warszawska Konkurencja Sp. z o. odp.
Warszawa, ul. Zielna 51 (róg Królewskiej) G. G.

Przyjeżdżających do Warszawy uprzejmie prosimy o łaskawe zwiedzenie naszego składu i osobiste przekonanie się co do gatunku towaru i cen. Od naszych klijentów otrzymujemy dużo podziękowań.
Ceny podane z zastrzeżeniem. 6674

Bank Powiatowy

Tel. 981. Grudziądz Tel. 981.
ul. Młyńska 21 (Starostwo)
przyjmuje depozyta pod korzystnymi warunkami i załatwia wszelkie transakcje bankowe

Za zobowiązania Banku odpowiada całkowicie powiat Grudziądz wieś.
6698

Dziś rano o godz. 3-ej zasnął w Bogu po krótkich a ciężkich cierpieniach opatrzony św. sakramentami mój kochany mąż, nasz drogi ojciec, teść, dziadek, brat, wuj i szwagier

ś. p.

Antoni Ciechocki

przeżywszy lat 51, o czem donosi w smutku pogrążona

Barbara Ciechocka
z domu Gołąbek **z dziećmi.**

Grudziądz, dn. 29 wrzesnia 23.

Dzień i godzina pogrzebu zostanie oznaczony.

Obwieszczenia urzędowe władz miejskich.
Według prawa prasowego odpowiada za dział niniejszy
nadsekretarz miejski
Damazy Raszkowski w Grudziądzu.

Ogłoszenie.

Podaje się do wiadomosci, że podług uchwały Magistratu z dnia 19 września rb. Elektrownia jest upoważniona do ściągania zaliczek od konsumentów. (6680)

Grudziądz, dnia 29-go września 1923 r.
Magistrat.

Ogłoszenie.

Od dnia 1 października r. b. obowiązuje następująca taryfa tramwajowa:

Linja Dworzec ul. Lipowa	5000 mk.
Plac 23 Stycznia — ul. Chełmińska	5000 „
Dzieci do lat 14 na obydwuch linjach	2500 „
Zeszyt na 10 jazd	45000 „
Wóz nocny	10000 „

Grudziadz. dnia 28 września 1923 r. 6681
Miejskie Tramwaje Elektrownia i Wodociągi Grudziądz.

Obwieszczenie.
Kasy Chorych miasta Grudziądza.

Wobec nadal zachodzących wypadków niezgłaszania członków rodziny ubezpieczonych przypominamy, że obowiązek ten ciąży na pracodawcach, którzy w myśl art 33 ustawy z dnia 19. 5. 20 obowiązani są oprócz pracowników zgłaszać do Kasy także i członków rodziny, „zamieszkujących razem z obowiązkowo ubezpieczonym i utrzymywanych wyłącznie z jego zarobku,

Ponieważ istnieją jeszcze wątpliwości, kto z osób pozostających na utrzymaniu ubezpieczonego ma prawo do korzystania z pomocy lekarskiej i innych świadczeń Kasy, podajemy następujące ścisłe określenie członków rodziny, do których należą:

Mąż żona, ojciec, matka, dziadek, babka, wnuki, bracia, siostry, wychowańcy, oraz nieślubne dzieci, o ile naturalnie osoby te już z racji swego zatrudnienie niepodlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu.

Natomiast **ojczymowie, macochy, bratowe, siotrzeńcy, zięciowie, szwagrowie, stryjowie, stryjenki, wujowie, ciotki, oraz kuzynowie i kuzynki - nie mają prawa do korzystania z pomocy lekarskiej ani żadnych świadczeń Kasy Chorych** i dla tego zgłaszani być nie mogą. |6672

Kasa Chorych miasta Grudziądza
(—) Dr. Budkowski, Dyrektor. **(—) Nowak,** Przewodniczący.

Przetarg Ofertowy.

Dyrekcja I. Okręgu rzek żeglownych w Toruniu ogłasza przetarg ofertowy na **sprzedaż 6 (sześć) dźwigów mechanicznych** wraz z przynależnem do tychże urządzeniem toru. Dźwigi znajdują się po dwa na brzegach Dolnej Wisły w Fordonie, Grudziądzu i w Tczewie i służyły dawniej do zakładania i podnoszenia masztów na statkach przejeżdżających pod mostami.

Bliższych wyjaśnień udzielą reflektantom Państwowe Zarządy rzeki Wisły w Tczewie, Grudziądzu i Chełmnie.

Nabywcy będą zobowiązani usunąć dźwigi z obecnych miejsc w ciągu 3 miesięcy.

W ofercie winna być podana cena osobna dla każdego dźwiga Oferty piśmienne należy składać w podwójnych zamkniętych kopertach, z których wewnętrzna nosić ma napis „Oferta na dźwigi mechaniczne“ do Dyrekcji I. Okręgu rzek żeglownych w Toruniu do dnia 3 października 1923 r, godz. 12. Otwarcie ofert nastąpi dnia 3 października r. b. w lokalu Dyrekcji przy ul. Bydgoskiej 22. |6677

Rozstrzygnięcie przetargu jest zależne od zatwierdzenia Ministerstwa Robót Publicznych.

Dyrektor, w. z (—) Kornecki.

Do zakładu ślusarskiego i instalacyjnego poszukuje się [7913

wspólnika

wzgl. sprzeda się takowy. Zgłoszenia do Ekspedycji Głosu Pomorskiego pod **nr. 7913.**

Strojenie fortepianów
i wszelkie reperacje wykonuje pierwszorzędnie
W. Bienert, fabrykant fortepianów
Zgł. przyjm. p. Rutkowska, Sienkiewicza 7, sklep.

OBWIESZCZENIE
Kasy Chorych miasta Grudziądza.

VIII dodatek do statutu Kasy Chorych miasta Grudziądza uchwalony przez Radę Kasy dnia 25 września 1923, został przez Okręgowy Urząd Ubezpieczeń w Poznaniu na mocy a t. 100 b. ustawy z dnia 19. V. 20 r. o obowiązkowem ubezpieczeniu na wypadek choroby i rozporządzenia Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej z dnia 27. 3. 1922 zatwierdzony.

Dodatek ten zawiera zmiany §§ 19, 27, 28, 35a, 35b, 36, 44, 61 i 62 statutu, dotyczące podwyższenia granicy płacy ustawowej, wysokości składek i zasiłków pieniężnych i [6277

obowiązuje od 1-go października 1923 roku

Przegląd składek i świadczeń kasy od dnia 1-go października 1923 roku.

Składki do kasy chorych wynoszą 6½% płacy ustawowej. Ubezpieczonych stosownie do ich zarobku dzieli się na 51 grup zarobkowych.

Dla zarabiających dzien. (aż do włącznie) mk.	tygodn. mk.	miesięcz. mk.	Grupa zarobkowa	Tygodniowa składka wynosi: razem mk.	na ubezpieczonego mk.	na pracodawcę mk.	Płaca ustawowa dziennie mk.	Zasiłek pieniężny 60% płacy ustawow.: dzien. mk	tygodn mk	Zasiłek domowy 30% płacy ustawow: dzien. mk.	tygodn. mk.	Zasiłek szpitalny 10% płacy ustawow.: dzien. mk.	tygodn. mk.	Zasiłek pogrzebowy: dla członka mk.	dla członka rodziny mk.
Grupa 1—16 wypada															
10000	60000	250.000	17	4231.50	1692 40	2538 90	9.300	5 580	39.060	2.790	19.530	930	6.510	195.300	97.650
11400	68400	285.000	18	4868 50	1947.40	2921 10	10.700	6 420	44 940	3.210	22.470	1 070	7.490	224.700	112.350
13000	78000	325 000	19	5551.—	2220 40	3330 60	12.200	7.320	51.240	3.660	25.620	1.220	8.540	256.200	128.100
15000	90000	375 000	20	6770.—	2548 —	4222 —	14 000	8.400	58 800	4.200	29.400	1.400	9 800	294.000	147.000
17000	102000	425.000	21	7280.—	2912 —	4368.—	16.000	9 600	67 200	4 800	33.600	1.600	11.200	336.000	168.000
20000	120000	500 000	22	8117.50	3367.—	5050.50	18.500	11.100	77.700	5.550	38.850	1.850	12.950	388.500	194.250
23000	138000	575 000	23	8782 50	3913.—	5869.50	21.500	12 900	90 300	6.450	45.150	2.150	15.050	451.500	225.750
26000	156000	650.000	24	11147.50	4459.—	6688.50	24.500	14 700	102 900	7.350	51.450	2 450	17.150	514 500	257 250
30000	180000	750 000	25	12740.—	5096.—	7644 —	28.000	16 800	117 600	8.400	58.800	2 800	19.600	588.000	294 000
34000	204000	850 000	26	14560.—	5824.—	8736.—	32.000	19.200	134 400	9.600	67.200	3 200	22.400	672.000	336.000
38000	228000	950.000	27	16380.—	6552.—	9828.—	36.000	21 600	151.200	10 800	75.600	3.600	25.200	756.000	378.000
42000	252000	1050 000	28	18200 —	7280.—	10920 —	40.000	24.000	168 000	12.000	84.000	4.000	28.000	840 000	420.000
46000	276000	1150.000	29	20020.—	8008.—	12012 —	44 000	26 400	184 800	13.200	92.400	4.400	30 800	924.000	462.000
50000	300000	1250.000	30	21840 —	8736.—	13104 —	48 000	28.800	201 600	14 400	100.800	4.800	33.600	1008.000	504 000
55000	330000	1375 500	31	23887 50	9555 —	14332 50	52.500	31 500	220 500	15.750	110.250	5 250	36.750	1102.500	551 250
60000	360000	1500 000	32	26162 50	10465.—	15697.50	57.500	34 500	241 500	17.250	120.750	5.750	40 250	1207.500	603 750
65000	390000	1625 000	33	28437 50	11375.—	17062 50	62 500	37.500	262 500	18.750	131.250	6.250	43.750	1312.500	656.250
70000	420000	1750.000	34	30712 50	12285.—	18427 50	67 500	40 500	283 500	20.250	141.750	6.750	47.250	1417.500	708.750
75000	450000	1875.000	35	32987 50	13195 —	19792 50	72 500	43.500	304.500	21 750	152.250	7.250	50.750	1522.500	761.250
80000	480000	2000 000	36	35262 50	14105.—	21157.50	77 500	46.500	325 500	23 250	162 750	7.750	54.250	1627.500	813.750
90000	540000	2250 000	37	38675.—	15470.—	23205 —	85.000	51 000	357 000	25.500	178 500	8.500	59.500	1785,000	892.500
100000	600000	2500.000	38	42325.—	17290.—	25935 —	95 000	57.000	399.000	28.500	199.500	9.500	66.500	1995.000	997.500
110000	660000	2750 000	39	47775.—	19110.—	28665.—	105 000	63.000	441.000	31 500	220.500	10 500	73.500	2205 000	1102.500
120000	720000	3000 000	40	52325 —	20930.—	31395.—	115 000	69 000	483 000	34 500	241.500	11.500	80 500	2415.000	1207.500
130000	780000	3250.000	41	56875 —	22750.—	34125.—	125.000	75 000	525.000	37.500	262.500	12.500	87.500	2625 000	1312.500
140000	840000	3500.000	42	61425.—	24570.—	36855.—	135 000	81 000	567.000	40.500	283.500	13.500	94 500	2835.000	1417.500
160000	960000	4000.000	43	68250.—	27300.—	40950.—	150.000	90.000	630.000	45.000	315 000	15.000	105.000	3150.000	1575 000
180000	1080000	4500.000	44	77350.—	30940.—	46410.—	170 000	102 000	714 000	51 000	357.000	17.000	119.000	3570 000	1785 000
200000	1200000	5000 000	45	86450.—	34580 —	51870.—	190.000	114 000	798.000	57.000	399 000	19.000	133.000	3990.000	1995.000
220000	1320000	5500.000	46	95550.—	38220 —	57330.—	210.000	126.000	882.000	63.000	441 000	21.000	147.000	4410.000	2205 000
240000	1540000	6000.000	47	104650.—	41860.—	62790.—	230 000	138.000	966.000	69 000	483.000	23.000	161.000	4830.000	2415.000
260000	1560000	6500 000	48	113750.—	45500.—	68250.—	250.000	150.000	1050.000	75.000	525.000	25 000	175 000	5250.000	2625.000
280000	1680000	7000 000	49	122850.—	49140.—	73710.—	270.000	162 000	1134.000	81 000	567.000	27.000	189.000	5670.000	2835.000
300000	1800000	7500.000	50	131950.—	52780.—	79170.—	290 009	174.000	1218.000	87.000	609.000	29.000	203.000	6090.000	3045.000
ponad 300000	1800000	7500000	51	141050.—	56420.—	84630.—	310.000	186.000	1302.000	93.000	651.000	31.000	217.000	6510.000	3255.000

Powyższe obwieszczenie podaje się wszystkim zainteresowanym do wiadomości.

Celem przeniesienia członków Kasy do odpowiednich grup zarobkowych i umożliwienia prawidłowego potrącenia składek według powyższej tabeli wzywa się pp pracodawców aby do **dni 5** od daty niniejszego ogłoszenia **zgłosili wszelkie zmiany zarobkowe** z dokładnem podaniem. kiedy takowe nastąpiły. Ponieważ jak z powyższej tabeli wynika, granica zarobkowa rozszerzoną została do wysokości 7500000,— marek miesięcznie wzgl. 1800000,— marek tygodniowo, wzgl. 300000— marek dziennie, przeto szczególnie w takich wypadkach, gdzie dochód teraźniejszy **dotychczasową** granicę zarobkową od 3000000.— mk. miesięcznie wzgl. 720000,— mk. tygodniowo wzgl. 120000,— mk. dziennie przekracza, dokładne podanie teraźniejszego zarobku jest koniecznem.

Zarazem zwracamy uwagę, że w razie niezastosowania się do niniejszego obwieszczenia, Kasa samodzielnie zaliczy ubezpieczonych do odpowiednich grup zarobkowych, jednakże wówczas nie będzie uwzględniao wniosków o zniżenie ewentl. za wysoko obliczonych składek.

Tabele z powyżej podanemi cyframi, zawierające nadto najniezbędniejsze wskazówki dla pracodawców i pracobiorców, są do nabycia w Kasie po cenie 1500 mk. za sztukę.

Kasa Chorych miasta Grudziądza
Dr. Budkowski, dyrektor. **(—) Nowak,** przewodniczący